

รายงานการศึกษากลุ่ม
(Group Project)

เรื่อง การยกระดับมาตรการด้านความมั่นคงและ
ความปลอดภัย เพื่อรองรับการท่องเที่ยว
ของไทยอย่างยั่งยืน

จัดทำโดย กลุ่มที่ 3 รุ่นที่ 16

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 16 ปี 2568
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษากลุ่ม (Group Project)

เรื่อง การยกระดับมาตรการด้านความมั่นคงและความปลอดภัย
เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของไทยอย่างยั่งยืน

จัดทำโดย กลุ่มที่ 3 รุ่นที่ 16

1. นายวีรเดชน์	ไตรทศวิทย์
2. นายพลเทพ	ธนโกเศศ
3. นายวรชิต	เดชบรรลักษ์ณ์
4. นายสัณห์	อรุณรักษ์ติชัย
5. นางสาวพิชญ์สินี	มูลพฤกษ์
6. นางสาวอรณัส	วัฒนานนท์
7. นางสาวรณิดา	ฉ่ำเฉลิม
8. นายยอดยิ่ง	ศุภศรี
9. นางกรรณมน	เสนาณรงค์
10. นายจักร	ลิมบุตร
11. นางสาวพฐ	ทองจุล

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรบ

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 16 ปี 2568

สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ

เอกสารรายงานการศึกษากลุ่มนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(นายदनัย มู่สา)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ดร.ธนาวิชญ์ จินดาประดิษฐ์)

ที่ปรึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นฟันเฟืองหลักของเศรษฐกิจไทย โดยสร้างรายได้คิดเป็นร้อยละ 12-15 ของ GDP และมีบทบาทสำคัญต่อการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี พ.ศ. 2566-2568 ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายด้านความมั่นคงและความปลอดภัยที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว ทั้งเหตุการณ์ตบยัดในพื้นที่ท่องเที่ยว การลักพาตัวและอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวจีน เหตุแผ่นดินไหวในประเทศเพื่อนบ้านที่ทำให้เกิดตึกถล่มในกรุงเทพฯ รวมถึงเหตุการณ์ความรุนแรงตามชายแดนและในเมืองใหญ่ เหตุการณ์เหล่านี้แม้เกิดขึ้นต่างพื้นที่และต่างสาเหตุ แต่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเดินทางมายังประเทศไทย โดยเฉพาะในตลาดสำคัญอย่างนักท่องเที่ยวจีน

รายงาน Travel & Tourism Development Index (TTDI) 2024 ของ World Economic Forum จัดอันดับให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มกลาง และมีคะแนนด้านความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety & Security) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลก และต่ำกว่าประเทศคู่แข่งในภูมิภาค เช่น สิงคโปร์และมาเลเซีย ปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น ความเชื่อมั่นต่อการบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่สม่ำเสมอ การสื่อสารกรณีฉุกเฉินที่ไม่ทันการณ์ และช่องว่างในการคัดกรองนักท่องเที่ยว ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รายงานฉบับนี้เสนอให้ยกระดับ “ความมั่นคงและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว” เป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดมาตรการเชิงนโยบายและปฏิบัติการที่บูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ภายใต้กรอบเวลา 2 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น (100 วันแรก) เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่มองเห็นได้ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจและศูนย์ขับเคลื่อนระดับชาติ ปฏิบัติการกวาดล้างอาชญากรรมในพื้นที่เสี่ยง และการสื่อสารเชิงรุกหลายภาษา และระยะยาว (1-3 ปี) เพื่อยกระดับเชิงระบบและโครงสร้าง เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์ม National Tourist Safety (SafeThai) ที่เชื่อมต่อข้อมูลหลายหน่วยงาน การใช้ AI วิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยง การเพิ่มกลไกกองทุนเยียวยา นักท่องเที่ยว และการเสริมสร้างเครือข่ายอาสาสมัครด้านความปลอดภัย

เป้าหมาย คือ ทำให้ประเทศไทยกอบกู้ความเชื่อมั่นกลับคืน และยกระดับคะแนนด้านความปลอดภัยในเวทีสากลอย่างน้อย 0.5 คะแนนภายใน 3 ปี รวมถึงกลับเข้าสู่ Top 40 ของโลกในดัชนี TTDI รอบถัดไป แนวทางดังกล่าวจะช่วยสร้างสมดุลระหว่างการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวกับการป้องกันความเสี่ยงด้านความมั่นคง พร้อมทั้งปักธงให้ไทยเป็น “จุดหมายปลอดภัยและยั่งยืน” ของนักท่องเที่ยวทั่วโลก

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษากลุ่มฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 16 ปี 2568 โดยคณะผู้จัดทำได้จัดทำเรื่อง การยกระดับมาตรการด้านความมั่นคงและความปลอดภัย เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของไทยอย่างยั่งยืน โดยได้ศึกษาปัญหาของการท่องเที่ยวไทยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและความปลอดภัย และนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยและส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน

ในการจัดทำรายงานการศึกษากลุ่มฉบับนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณ นายदनัย มุสา อติตรองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาของกลุ่ม ที่สละเวลาอันมีค่าในการให้ความรู้ คำแนะนำ แนวความคิด ตลอดจนข้อมูลและแนวทางที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่งแก่คณะผู้จัดทำ ตั้งแต่การเริ่มต้นจัดทำรายงานจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ทำให้คณะผู้จัดทำสามารถทำรายงานฉบับนี้ให้แล้วเสร็จภายใต้ข้อจำกัดของเวลา

นอกจากนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สถาบันการต่างประเทศ เทเวศรวงศ์โรปการทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม และขอขอบคุณเพื่อนสมาชิกกลุ่มที่ 3 ทุกท่านที่ทุ่มเทแรงกายแรงใจอย่างเต็มที่ในการจัดทำรายงานการศึกษากลุ่มฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

สุดท้าย คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการศึกษากลุ่มฉบับนี้จะให้ความรู้และเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกท่านและสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

คณะผู้จัดทำ กลุ่มที่ 3

กันยายน 2568

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 สภาพทั่วไปของปัญหา	1
1.1 บริบทและความสำคัญของความมั่นคงและความปลอดภัยในภาคการท่องเที่ยว	1
1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวไทยต่อเศรษฐกิจไทย และความท้าทายในปัจจุบัน	1
1.3 เหตุการณ์สำคัญที่กระทบภาพลักษณ์ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย	3
1.4 ดัชนีชี้วัดความสามารถด้านการท่องเที่ยว (TTDI 2024) และข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง	5
1.5 การประเมินขีดความสามารถของหน่วยงานและเครื่องมือที่มีอยู่ในปัจจุบัน	9
1.6 การประเมินนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และผลกระทบ	12
1.7 การวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไทย	14
1.8 ผลกระทบเชิงนโยบายและข้อสังเกตเบื้องต้น	16
บทที่ 2 การคาดการณ์ปัญหาของประเทศไทยในอนาคต	18
2.1 ภาพรวมแนวโน้มและเมกะเทรนด์ที่มีผลต่อความมั่นคงด้านการท่องเที่ยวไทย	18
2.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยงในอนาคตที่อาจกระทบการท่องเที่ยวไทย	19
2.3 กรณีศึกษาและบทเรียนจากต่างประเทศ	20
บทที่ 3 แนวทางการแก้ปัญหาและการพัฒนา	25
3.1 การแก้ไขปัญหาด้านนโยบาย: ป้องปราม-ปราบปราม-และการข่าว แบบครบวงจร	25
3.2 การแก้ไขปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์: ปรับจาก “ทัวร์กระดาน” สู่ “เสียงเป็นรายประเทศ-มีเงื่อนไข-ทบทวนได้”	27
3.3 การยกระดับ “การยุติธรรมเพื่อการท่องเที่ยว”: เร็ว เข้าถึงได้ และคุ้มครองสิทธิ	29
3.4 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัล: จาก “ตั้งรับ” สู่ “ป้องกันเชิงรุก”	30
3.5 บทสรุปของแนวคิด	31

บทที่ 4 การนำแนวทางแก้ไขภัยสู่การปฏิบัติ	32
4.1 การแก้ไขปัญหาดังนโยบาย: ป้องปราง-ปราบปราม-และการข่าว แบบครบวงจร	33
4.2 การทบทวนนโยบายฟรีวีซ่า	35
4.3 การยกระดับการยุติธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	36
4.4 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มความปลอดภัยระดับชาติ	37
บทที่ 5 สรุปในภาพรวม	38
5.1 สารสำคัญของรายงานฉบับนี้	38
5.2 บทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการจัดทำรายงาน	39
บรรณานุกรม	41
คณะผู้จัดทำ	44

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	ตารางเปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติในไทยและรายได้จากการท่องเที่ยวในไทย	2
ภาพที่ 2	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยวขาเข้าในปี ค.ศ. 2018 กับคะแนนในด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว (T&T Resource) ในปี ค.ศ. 2019 ของประเทศต่าง ๆ	6
ภาพที่ 3	องค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาคะแนนในสาขาหลักทั้ง 5 ด้านของดัชนีขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยว	7
ภาพที่ 4	คะแนนในสาขาหลักทั้ง 5 ด้านของดัชนีขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญ	7

บทที่ 1

สภาพทั่วไปของปัญหา

1.1 บริบทและความสำคัญของความมั่นคงและความปลอดภัยในภาคการท่องเที่ยว

ในยุคหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ภาคการท่องเที่ยวโลกได้เข้าสู่บริบทการแข่งขันที่มีความเข้มข้นและซับซ้อนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวฟื้นตัวในหลายภูมิภาค แต่ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวใช้ในการตัดสินใจได้มีเพียงคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและราคาอีกต่อไป หากแต่ให้ความสำคัญต่อ “องค์ประกอบด้านความมั่นคงและความปลอดภัย” ทั้งในเชิงกายภาพ สังคม และดิจิทัลมากขึ้นกว่าเดิม ความมั่นคงและความปลอดภัย (Safety & Security) ได้กลายเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดหลักของการเลือกจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลก

สำหรับประเทศไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางยอดนิยมระดับโลก ความมั่นคงและความปลอดภัยไม่ใช่เพียง “เงื่อนไขเสริม” แต่เป็น “ปัจจัยพื้นฐาน” ที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ประเทศและความสามารถในการแข่งขันในตลาดท่องเที่ยวโลก ปัจจุบัน ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับและรางวัลในระดับสากลอย่างต่อเนื่อง เช่น Travel + Leisure World’s Best Awards และ Pacific Asia Travel Association (PATA) Gold Awards 2025 ซึ่งสะท้อนศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของประเทศ

อย่างไรก็ดี ความท้าทายสำคัญคือการรักษาสมดุลระหว่างการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้า-ออกประเทศกับการป้องกันและรับมือความเสี่ยงด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ซึ่งหากดำเนินการไม่รัดกุม อาจเกิดช่องโหว่ที่ถูกใช้โดยกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติและผู้ไม่หวังดีนำไปสู่เหตุการณ์ที่สร้างผลกระทบในวงกว้างต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยว

1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวไทยต่อเศรษฐกิจไทย และความท้าทายในปัจจุบัน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รายได้จากการท่องเที่ยวมีส่วนประมาณร้อยละ 12-15 ของ GDP ของไทย การท่องเที่ยวจึงถือเป็นฟันเฟืองสำคัญของเศรษฐกิจไทย โดยมีบทบาทในการกระจายรายได้ไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย และหล่อเลี้ยงธุรกิจในสาขาต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น การขนส่ง สายการบิน โรงแรม ร้านอาหาร และสินค้า OTOP

แม้ว่าภายหลังสถานการณ์โควิด-19 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาไทยและรายได้จากการท่องเที่ยวของไทยจะค่อย ๆ พ้นตัวขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2567 จำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ที่ 35.5 ล้านคน และรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ 1.67 ล้านล้านบาท แต่การฟื้นตัวยังไม่ได้กลับสู่ระดับก่อนช่วงโควิด-19¹ แม้ว่ารัฐบาลไทยจะได้ใช้นโยบายต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมา อาทิ การยกเว้นการตรวจลงตรา โดยในช่วงเดือน มกราคม-สิงหาคม พ.ศ. 2568 เริ่มเห็นการหดตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวในไทยและรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งอยู่ที่ประมาณ 21.9 ล้านคน ลดลงร้อยละ 7.16 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2567 และประมาณ 937,653 ล้านบาท หดตัวร้อยละ 8.66 ตามลำดับ

ตารางเปรียบเทียบสถิติการท่องเที่ยวในประเทศไทย ห้วงปี 2567 - 2568			
	ปี 2567 (ทั้งปี)	ปี 2568 (ม.ค.-ส.ค.)	เปลี่ยนแปลง
จำนวนนักท่องเที่ยวสะสม (ล้านคน)	35.5 ล้านคน	21.9 ล้านคน	ลดลงร้อยละ 7.16 (เทียบช่วงเดียวกัน)
รายได้จากนักท่องเที่ยว	1.67 ล้านล้านบาท	937,653 ล้านบาท	หดตัวร้อยละ 8.66

ภาพที่ 1 ตารางเปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติในไทยและรายได้จากการท่องเที่ยวในไทย

ทั้งนี้ เมื่อแยกตามตลาดนักท่องเที่ยวหลัก พบว่า จีนยังคงครองอันดับที่ 1 อยู่ที่ 3.10 ล้านคน แต่หดตัวมากที่สุด (ลดลงร้อยละ 34.0) ตามด้วยมาเลเซีย อยู่ที่ 3.05 ล้านคน (ลดลงร้อยละ 4.4) ขณะที่อินเดีย อยู่ที่ 1.56 ล้านคน มีการเติบโต (เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.2) และรัสเซีย อยู่ที่ 1.20 ล้านคน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.6) การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับโจทย์ในการรักษาส่วนแบ่งตลาดหลัก และในขณะเดียวกันต้องเร่งกระจายความเสี่ยงด้วยการขยายตลาดใหม่ (New Source Markets) เพื่อลดการพึ่งพิงตลาดเดิม

โดยปัจจัยสำคัญที่น่าจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดการชะลอตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของไทย ได้แก่

¹ ในปี พ.ศ. 2562 ก่อนสถานการณ์โควิด-19 จำนวนนักท่องเที่ยวในไทยอยู่ที่ 39.8 ล้านคน และรายได้อยู่ที่ 1.9 ล้านล้านบาท ซึ่งเป็นจุดสูงสุด (All Time High) โดยภายหลังสถานการณ์โควิด-19 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ในปี พ.ศ. 2567 ยังน้อยกว่าปี พ.ศ. 2562

- 1) ความไม่มั่นคงทางการเมืองและเหตุการณ์ด้านความปลอดภัยภายในประเทศ
- 2) ภาวะเศรษฐกิจโลกและภูมิรัฐศาสตร์ที่ส่งผลต่อกำลังซื้อและการตัดสินใจเดินทาง
- 3) การแข่งขันจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและแพ็คเกจดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- 4) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวหลังโควิด-19 โดยให้ความสำคัญกับ “ความปลอดภัย” และ “คุณภาพประสบการณ์” มากขึ้น ซึ่งปัจจัยนี้น่าจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิด การหดตัวของนักท่องเที่ยวในไทย โดยเฉพาะจากจีน จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในไทยที่เกิดขึ้นในระยะที่ผ่านมา

1.3 เหตุการณ์สำคัญที่กระทบภาพลักษณ์ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย

ในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2566-2568) ที่ผ่านมา เกิดหลายเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยของไทย ทั้งในมิติการเมือง อาชญากรรม ภัยธรรมชาติ และชายแดน ตัวอย่างเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่

1.3.1 เหตุกราดยิงที่ศูนย์การค้าสยามพารากอน (3 ตุลาคม พ.ศ. 2566)

จากเหตุดังกล่าวที่คนร้ายใช้อาวุธปืนก่อเหตุภายในห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่กลางกรุงเทพฯ ที่เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวยอดนิยมและมีนักท่องเที่ยวต่างชาติหนาแน่น จนทำให้มีผู้เสียชีวิต 3 ราย (รวมถึงแรงงานชาวเมียนมาและนักท่องเที่ยวชาวจีน) และผู้บาดเจ็บหลายราย ทำให้บางประเทศออกคำเตือนการเดินทางชั่วคราว และเกิดกระแสความกังวลอย่างกว้างขวางบนสื่อ social media ของจีน ส่งผลเชิงลบต่อการรับรู้ด้านความปลอดภัยและการตัดสินใจเดินทางมาไทย บทเรียนสำคัญ คือ ความจำเป็นในการยกระดับมาตรการคัดกรองอาวุธและเฝ้าระวังในศูนย์การค้า และพื้นที่แออัด การซ้อมแผนฉุกเฉินและสื่อสารหลายภาษา ตลอดจนการสื่อสารเชิงรุกหลังเหตุการณ์ เพื่อรักษาความเชื่อมั่นของตลาดต้นทาง

1.3.2 คดีลวงดารารจีนและชาวฮ่องกงเข้าสู่ scam center ในเมียนมา (มกราคม พ.ศ. 2568)

โดยใช้กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางในการหลอกลวง ก่อนจะลำเลียงบุคคลข้ามชายแดนไทย-เมียนมา บริเวณอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผ่านไปยังเขตชเวทีกโก ในเมืองเมียวดี เมียนมา โดยข่าวสารของเหตุการณ์นี้ถูกเผยแพร่กว้างขวางในสื่อ social media ของจีนและฮ่องกง ทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากยกเลิกแผนการเดินทางมาไทย

กรณีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ไทยเผชิญคดีอาชญากรรมที่พุ่งเป้าชาวจีนเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่คนจีนทำกับคนจีนเอง ทั้งการลักพาตัว การบังคับทำงาน สแกมออนไลน์ และการหลอกลวงให้ข้ามแดนไปยังพื้นที่ฐานปฏิบัติการในเมียนมา

ทั้งนี้ ก่อนหน้านั้น ไทยเคยมีคดีร้ายแรงที่ผู้เสียหายเป็นชาวจีน เช่น กรณีนักศึกษาหญิงชาวจีนถูกลักพาตัวเรียกค่าไถ่และถูกฆาตกรรมในนนทบุรี (เมษายน พ.ศ. 2566) ซึ่งสะท้อนการปฏิบัติการของขบวนการเงินที่แฝงตัวในไทยและทำร้ายคนชาติเดียวกันเอง

รูปแบบของการก่อเหตุและห่วงโซาอาชญากรรมหลัก ๆ ที่พบ คือ

- 1) ลวงเหยื่อชาวจีนให้มาไทยด้วยข้ออ้างทำงาน/คัดตัวแสดง แล้วพาออกช่องทางธรรมชาติ ไปเมียวดี ประเทศเมียนมา
- 2) ลักพาตัวรีดค่าไถ่โดยใช้ไทยเป็นจุดนัดพบ/จุดผ่าน และข่มขู่จะส่งตัวให้แก๊งคอลเซ็นเตอร์ ฝั่งเมียนมา
- 3) ใช้ประเทศไทยเป็นฐานโลจิสติกส์-โทรคมนาคม (สัญญาณ อินเทอร์เน็ต การเงิน) สนับสนุนปฏิบัติการออนไลน์ของแก๊งข้ามแดน

นอกจากนี้ ยังมีคดีนักศึกษาชาวจีน 3 คนเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 ที่ถูกลวงจากกรุงเทพฯ ไปแม่สอด และข้ามไปเมียนมา เป็นตัวอย่างของ ‘ขบวนการ’ ที่มีทั้งผู้ร่วมขบวนการชาวจีนและคนไทยในพื้นที่ชายแดน เหยื่อถูกเรียกค่าไถ่เป็นเงินหยวนและขู่ส่งต่อให้แก๊งออนไลน์ที่เมียวดี โดยแม้จะมีการกวาดล้างเป็นระยะ (เช่น การดำเนินความร่วมมือ 3 ฝ่าย ระหว่างไทย เมียนมา และจีน ในปฏิบัติการส่งตัวคนจีนเกือบพันคนกลับจากเมียวดี และไทยตัดการส่งไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต และน้ำมัน ให้แก่เมียนมา บริเวณชายแดนไทย-เมียนมา รวมทั้งแม่สอด-เมียวดี ช่วงต้นปี พ.ศ. 2567) และคำสั่งของหน่วยงานท้องถิ่นในประเทศเพื่อนบ้าน ที่ประกาศให้ชาวต่างชาติผิดกฎหมายออกจากเมียวดี ภายใน 31 ตุลาคม พ.ศ. 2567 แต่ในทางปฏิบัติ ฐานปฏิบัติการจำนวนมากยังคงดำเนินการต่อ

1.3.3 เหตุติกล่มในกรุงเทพฯ ซึ่งได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหวรุนแรงในเมียนมา (28 มีนาคม 2568)

จากเหตุแผ่นดินไหวรุนแรงในเมียนมาซึ่งส่งแรงสั่นสะเทือนถึงกรุงเทพฯ จนทำให้มีอาคารราชการที่กำลังก่อสร้างพังถล่มและมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ทำให้สื่อต่างประเทศและ Social Media รายงานข่าวเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง นักท่องเที่ยวต่างชาติหลายรายเชื่อมโยงเหตุการณ์ดังกล่าวกับ “มาตรฐานความปลอดภัยของอาคารสูงและระบบบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพฯ” โดยไม่ได้มองแยกว่าต้นเหตุอยู่ต่างประเทศ ตลอดจนยังมีความกังวลเกี่ยวกับแผ่นดินไหวอาฟเตอร์ช็อกและแผนการอพยพ รวมถึงความพร้อมของระบบแจ้งเตือนหลายภาษาในโรงแรม-ห้างสรรพสินค้า-ระบบขนส่งมวลชน

ทั้งนี้ สื่อกระแสหลักและ Social Media ของจีน ไม่ได้รายงานข่าวดังกล่าวในวงกว้างมากนัก อาจเป็นเพราะเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติและพื้นที่เกิดเหตุไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความเสี่ยงเฉพาะจุด แตกต่างจากกรณีในข้อ 1.3.1 และ 1.3.2 ที่กระทบจิตวิทยาการเดินทางชัดเจนกว่าในตลาดจีน

1.3.4 เหตุกราดยิงในตลาด อดก. (กรกฎาคม พ.ศ. 2568)

จุดเกิดเหตุเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของชาวจีน เนื้อหาถูกเผยแพร่ใน Social Media ของจีนอย่างกว้างขวาง โดยตลาดจีนตีความว่า “พื้นที่ท่องเที่ยวหลักในไทยไม่ปลอดภัย” และตั้งคำถามเกี่ยวกับความรวดเร็วในการตอบสนองของตำรวจ การแพร่ภาพจากกล้องวงจรปิด (CCTV) และแนวทางป้องกันเหตุในเชิงรุก

1.3.5 เหตุปะทะทางทหารบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา (กรกฎาคม พ.ศ. 2568-ปัจจุบัน)

เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดการปิด-เปิดด่านชายแดนไทย-กัมพูชา ในบางช่วงและความตึงเครียดทางทหารในแนวชายแดน แม้ว่าผลกระทบจริงจะอยู่ในพื้นที่จำกัด แต่การเผยแพร่ข่าวและการรับรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ในต่างประเทศ อาจมีบางส่วนที่มีความรู้สึกกังวลต่อความปลอดภัยของประเทศไทยโดยรวมได้

1.3.6 คดีทำร้ายร่างกายนักท่องเที่ยวมาเลเซียในกรุงเทพฯ (สิงหาคม พ.ศ. 2568)

เหตุการณ์ทำร้ายร่างกายนักท่องเที่ยวมาเลเซียในกรุงเทพฯ ด้วยวิธีการรุนแรงถึงขั้นราดเชื้อเพลิงและจุดไฟ ถูกเผยแพร่อย่างกว้างขวางผ่าน Social Media ในมาเลเซียและในอาเซียน ทำให้เกิดความตื่นตัวทางสังคมและแรงกดดันต่อหน่วยงานไทยให้เร่งสืบสวน จับกุม และแถลงความคืบหน้า เหตุการณ์นี้กระทบต่อความเชื่อมั่นของตลาดนักท่องเที่ยวมาเลเซีย ทำให้เกิดความกังวลด้านความปลอดภัย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเมืองใหญ่ยามค่ำคืน ซึ่งเป็นแรงสะท้อนต่ออุตสาหกรรมโรงแรมและสายการบิน รวมถึงการท่องเที่ยวในภาพรวม

เหตุการณ์ต่าง ๆ ข้างต้น แม้เกิดต่างพื้นที่ และต่างต้นเหตุ และเป็น “ความเสี่ยงที่เกิดไม่บ่อยแต่ส่งผลกระทบกระเทือนสูง” (กราดยิง/ทำร้ายร่างกาย) ซึ่งสร้างความเสียหายเชิงภาพลักษณ์ นอกจากนี้ “ความเสี่ยงธรรมชาติข้ามพรมแดน” (แผ่นดินไหว) และ “ความตึงเครียดภูมิรัฐศาสตร์” (ปะทะชายแดน) ซึ่งสร้างความไม่แน่นอนเชิงระบบ อีกทั้งส่งผลต่อการรับรู้ด้านความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety & Security) ของประเทศไทยในสายตานักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกจุดหมายปลายทาง และส่งผลทำให้อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวในไทย โดยเฉพาะจากตลาดจีนและอาเซียนที่เป็นแหล่งรายได้หลักของไทยเกิดความผันผวน เกิดการยกเลิกแผนการท่องเที่ยวที่ไทยและเปลี่ยนเส้นทางไปประเทศอื่นแทน

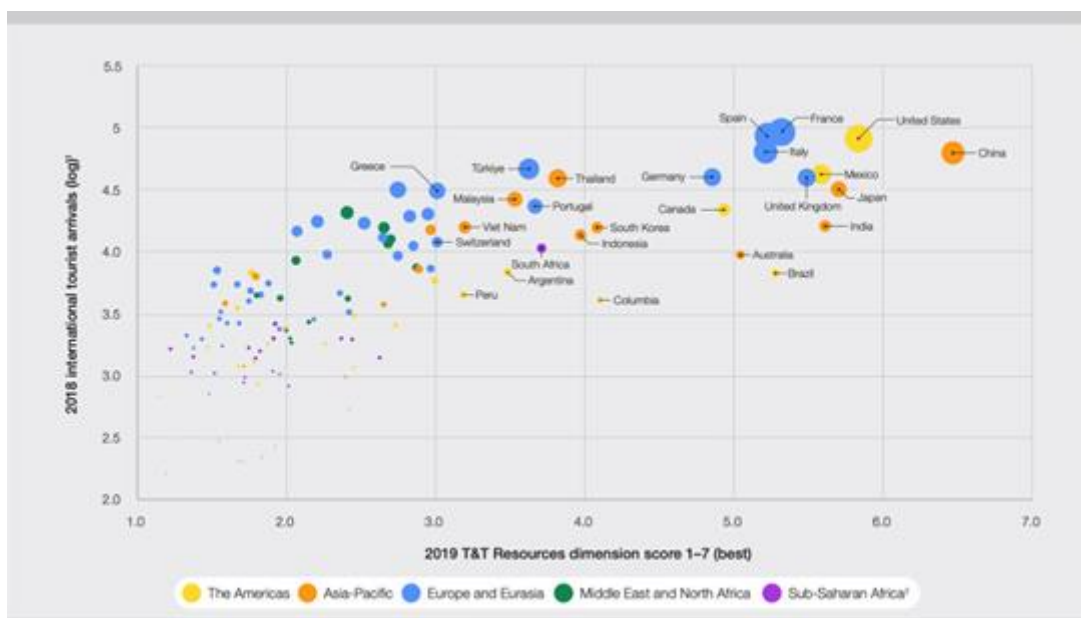
1.4 ดัชนีขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยว (TTDI 2024) และข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง

รายงาน Travel & Tourism Development Index (TTDI) 2024 ของ World Economic Forum (WEF) เป็นหนึ่งในเครื่องมือวัดผลเชิงเปรียบเทียบที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ครอบคลุม 119 ประเทศ และประเมินผ่าน 5 ด้านหลัก (Pillars) ได้แก่

- 1) Enabling Environment-สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจและการเดินทาง

- 2) T&T Policy and Enabling Conditions-นโยบายและเงื่อนไขที่สนับสนุนการท่องเที่ยว
- 3) Infrastructure and Services-โครงสร้างพื้นฐานและการบริการ
- 4) T&T Resources-ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว (ธรรมชาติ วัฒนธรรม และทรัพยากรมนุษย์)
- 5) T&T Sustainability-ความยั่งยืนของการท่องเที่ยว

ปี ค.ศ. 2024 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศระดับกลาง (Mid-tier) โดยลดลง 6 อันดับ จากปี ค.ศ. 2019 ก่อนโควิด โดยมีคะแนนรวมอยู่ในระดับ “ปานกลางค่อนข้างต่ำ” เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งในอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และเวียดนาม

ภาพที่ 2 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยวขาเข้าในปี ค.ศ. 2018 กับคะแนนในด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว (T&T Resource) ในปี ค.ศ. 2019 ของประเทศต่าง ๆ

ภาพที่ 3 องค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาคะแนนในสาขาหลักทั้ง 5 ด้านของดัชนีวัดความสามารถด้านการท่องเที่ยว

Economy	TTDI rank	Enabling Environment					T&T Policy and Enabling Conditions			Infrastructure and Services			T&T Resources			T&T Sustainability		
		Business Environment	Safety and Security	Health and Hygiene	Human Resources and Labour Market	ICT Readiness	Prioritization of T&T	Openness to T&T	Price Competitiveness	Air Transport Infrastructure	Ground and Port Infrastructure	Tourist Services and Infrastructure	Natural Resources	Cultural Resources	Non-Leisure Resources	Environmental Sustainability	T&T Socioeconomic Impact	T&T Demand Sustainability
Japan	3	5.38	5.98	6.23	4.90	6.03	4.78	4.06	4.34	5.34	6.08	2.93	5.11	6.71	5.93	5.20	4.57	3.02
Australia	5	5.62	5.97	5.98	5.23	6.19	4.90	4.85	2.75	5.23	3.68	4.62	6.42	3.78	5.09	5.18	5.00	4.46
China	8	4.73	6.52	5.27	4.51	6.10	3.84	3.89	5.17	5.26	4.57	1.95	6.20	6.69	5.79	4.46	5.36	3.79
Korea, Rep.	14	4.84	6.29	6.21	4.58	6.55	4.56	3.87	4.55	4.69	5.40	2.82	2.36	5.69	4.72	4.70	5.25	3.67
New Zealand	25	5.55	5.62	5.47	5.29	5.95	4.25	5.07	3.02	3.99	3.73	4.93	3.64	2.02	2.58	5.35	4.36	4.17
Mongolia	85	3.37	5.25	5.70	4.12	5.14	4.65	2.82	5.47	2.14	2.09	2.55	3.25	1.93	1.31	3.74	4.40	2.84
Eastern Asia-Pacific		4.92	5.94	5.81	4.77	5.99	4.50	4.10	4.21	4.44	4.26	3.30	4.50	4.43	4.24	4.77	4.82	3.66
Singapore	13	6.15	6.82	5.14	5.36	6.41	5.71	5.70	2.67	5.94	6.54	4.41	1.57	1.75	3.80	4.37	4.38	4.14
Indonesia	22	4.67	5.77	3.78	4.13	4.81	6.03	3.83	5.44	4.34	3.97	1.90	5.43	3.98	3.06	4.34	5.41	4.84
Malaysia	35	4.91	5.88	4.51	3.88	5.84	4.22	4.99	6.20	4.18	4.06	2.79	3.96	2.45	3.88	4.31	2.80	4.09
Thailand	47	4.15	4.87	4.31	4.06	5.68	4.14	4.34	4.96	4.89	3.76	2.18	4.55	2.86	4.17	4.13	3.30	3.67

ภาพที่ 4 คะแนนในสาขาหลักทั้ง 5 ด้านของดัชนีวัดความสามารถด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญ

สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ ไทยได้รับคะแนนในเสาหลักด้านความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety & Security) ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยว เพียง 4.87 จาก 7 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลก และลดลงจากการประเมินรอบก่อนหน้านี้ โดยปัจจัยย่อยที่ถ่วงคะแนน ได้แก่

1) ความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะตำรวจท้องที่และตำรวจท่องเที่ยว

2) ความปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะยามค่ำคืน ซึ่งยังมีรายงานคดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และการคุกคามทางเพศในพื้นที่ท่องเที่ยว

3) อัตราการฆาตกรรมและอาชญากรรมรุนแรง ต่อประชากรและนักท่องเที่ยว

4) ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมืองและความขัดแย้งชายแดน

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ (คะแนน Safety & Security ~6.5) และมาเลเซีย (~5.6) พบว่า ไทยยังมีช่องว่างด้านมาตรการความปลอดภัยเชิงป้องกันและการสร้าง ความเชื่อมั่นเชิงรุก

นอกจากนี้ เสาหลัก Health & Hygiene ซึ่งมีคะแนน 4.31 ก็เป็นอีกประเด็นที่สัมพันธ์โดยตรงกับความมั่นใจของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในบริบทหลังโควิด-19 ที่สุขอนามัยสาธารณะและมาตรฐานทางการแพทย์ถูกใช้เป็นหนึ่งปัจจัยตัดสินใจเดินทาง

ประเด็นพื้นฐานที่กระทบต่อความปลอดภัยและความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวจึงเป็นประเด็นที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา รวมถึงผลกระทบที่รัฐบาลต้องตระหนักถึงก่อนดำเนินนโยบายบางอย่าง เช่น การยกเว้นการเก็บค่าเหยียบแผ่นดินที่แม้จะดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่แท้จริงแล้วเงินที่จัดเก็บได้ดังกล่าวมีความสำคัญในการนำมาใช้จัดทำประกันภัยภาคบังคับให้กับนักท่องเที่ยว และนำมาใช้ในการบูรณะดูแลหรือส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว หรือนโยบายยกเว้นการตรวจลงตรา (Free Visa) ที่อำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าไทย แต่อาจลดความสามารถในการคัดกรองผู้ที่เดินทางเข้าประเทศ เป็นต้น

ข้อสังเกตสำคัญคือ แม้ไทยจะมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานบางด้านในระดับสูง (เช่น โครงสร้างพื้นฐานด้านการบินและความพร้อมของบริการโรงแรม) แต่ปัจจัยด้านความปลอดภัย ความเชื่อมั่น และการบังคับใช้กฎหมาย ยังคงเป็นจุดอ่อนเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่ออันดับและความสามารถในการแข่งขันโดยรวม

1.5 การประเมินขีดความสามารถของหน่วยงานและเครื่องมือที่มีอยู่ในปัจจุบัน

แม้ในระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลไทยจะให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยในภาคการท่องเที่ยว โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่งและมีเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาหลายรูปแบบ แต่ยังพบจุดแข็งและข้อจำกัดที่ควรพิจารณาในแต่ละด้านดังนี้

1.5.1 ด้านความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

1.5.1.1 หน่วยงานหลักและบทบาท

1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) / สถานีตำรวจท่องเที่ยว-รับแจ้งเหตุสอบสวนคดีในพื้นที่ (เป็นพนักงานสอบสวน ตามกฎหมาย) ควบคุมพื้นที่และปฏิบัติการเชิงป้องกัน

2) กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว (บช.ทท.) ดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ประสานงานคดีข้ามพื้นที่/ข้ามภาษา สนับสนุนล่ามและการติดต่อสถานเอกอัครราชทูตที่เกี่ยวข้อง

3) ศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (TAC) ประสานความช่วยเหลือเบื้องต้น การร้องเรียน และเชื่อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) คัดกรองบุคคลเสี่ยง ควบคุมการเข้าพักและการพำนักเกินระยะเวลากำหนด (overstay)

1.5.1.2 เครื่องมือ/มาตรการที่มีแล้ว

1) สายด่วน 1155 (Tourist Police) และ 191 (ฉุกเฉินทั่วไป) ให้บริการ 24 ชม. หลายภาษาในศูนย์กลางท่องเที่ยวหลัก

2) แอปพลิเคชันแจ้งเหตุ เช่น

Police I Lert U (ของ สตช.)-ส่งพิกัด ภาพ และวิดีโอถึงศูนย์สั่งการใกล้สุด

Thailand Tourist Police Application (ของ บช.ทท.) รวมหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน ติดตามเรื่องร้องเรียน ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หลายภาษา

3) จุดบริการตำรวจท่องเที่ยวในสนามบิน/แหล่งท่องเที่ยวหลัก (เช่น กรุงเทพฯ ภูเก็ต พัทยา เชียงใหม่) พร้อมล่ามอาสาและตำรวจท่องเที่ยวอาสาในบางพื้นที่

4) ศูนย์ประสานงานคดีนักท่องเที่ยวระหว่างตำรวจท่องเที่ยว ท้องที่ TAC กับสถานเอกอัครราชทูตที่เกี่ยวข้อง

5) มาตรการด้านข้อมูลของ ตม. สำหรับคัดกรองบุคคลเสี่ยง (รายชื่อบุคคลที่เคยก่อเหตุรุนแรง หลอกหลวง และประวัติอาชญากรรมข้ามชาติ)

6) การกวาดล้างเชิงปฏิบัติการเป็นระยะต่อกลุ่มต้มตุ๋น หลอกหลวงออนไลน์ (scammer) กลุ่มเอารัดเอาเปรียบในแหล่งท่องเที่ยว (เช่น ร้านค้าฉ้อฉล รถรับจ้างโก่งราคา ทัวร์ศูนย์เหรียญ ฯลฯ)

1.5.1.3 ปัญหา/ช่องว่างที่บั่นทอนความเชื่อมั่น

1) ข้อมูลการจัดกระจายและสายงานซ้ำซ้อน: 1155, 191 แอปพลิเคชัน มี 2-3 ตัว ช่องทาง TAC แยกกัน ทำให้การ “รับ-ส่ง-ติดตามผล” ไม่เป็นเส้นตรง ผู้ร้องเรียนติดตามเรื่องยาก ข้อมูลตกหล่นได้

2) บทบาท “สอบสวน” อยู่ที่ท้องที่: ดำรวจท่องเที่ยวช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวก แต่คดีส่วนใหญ่ต้องไปอยู่ที่ สภ.ท้องที่ ซึ่งเมื่อเปลี่ยนมือ/เปลี่ยนพื้นที่ ความเร็วและคุณภาพบริการไม่เหมือนกัน

3) จำนวนล่ามและเจ้าหน้าที่ภาษาต่างประเทศมีไม่เพียงพอ: โดยเฉพาะนอกเมืองใหญ่และช่วงดึก ส่งผลให้การบันทึกถ้อยคำและการรับคำร้องล่าช้า นักท่องเที่ยวบางคน “ถอดใจ” และไม่ร้องทุกข์

4) การอัปเดตข้อมูลในแอปพลิเคชันและเว็บไซต์ ยังไม่ทันสมัยและสม่ำเสมอ ทำให้ผู้ใช้งานรู้สึกไม่มั่นใจและไม่ใช้ต่อ

5) ภาพลักษณ์ในด้านการบังคับใช้กฎหมายไม่สม่ำเสมอ เช่น คดีขนาดเล็กสามารถยอมความหน้างานได้ และการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยไม่ชี้แจงสิทธิเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ตลาดต้นทางมองว่า “ไม่จริงจัง”

6) การสื่อสารผลลัพธ์คดีไม่โปร่งใสและไม่เป็นระบบหลายภาษา จึงไม่เห็นว่ามีรัฐตามจับ-ลงโทษได้จริง ผลคือความเชื่อมั่นไม่ฟื้นแม้มีการจับกุม

1.5.2 ด้านความปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะยามค่ำคืน

1.5.2.1 หน่วยงานและกรอบกำกับ

1) ตำรวจท้องที่/ตำรวจท่องเที่ยว ลาดตระเวน จุดตรวจ จุดสกัดมาแล้วจับตรวจอาวุธ

2) กรมการปกครอง (DOPA) กำกับสถานบริการและสถานบันเทิง ใบอนุญาตเวลาเปิด-ปิด มาตรการคัดกรองอายุ

3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (กทม./เทศบาลของเมืองท่องเที่ยว) ไฟส่องสว่างสาธารณะ กล้องวงจรปิด (CCTV) ของเมือง ความปลอดภัยบนทางเท้า

4) กรมการขนส่งทางบก (DLT) กำกับรถแท็กซี่/แอปพลิเคชันรถรับจ้าง และอัตราค่าโดยสาร

1.5.2.2 มาตรการ/เครื่องมือที่มีแล้ว

- 1) เครือข่าย CCTV ในเมืองและในสถานประกอบการ (กรุงเทพฯ พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ ฯลฯ) เชื่อมศูนย์สั่งการระดับจังหวัด/เมือง
- 2) โครงการ “Safety/Nightlife Zone” ตามฤดูกาล/เทศกาล เพิ่มกำลังลาดตระเวนตำรวจ อาสาสมัคร และจุดบริการนักท่องเที่ยวชั่วคราว
- 3) ด้านตรวจมาแล้วขับ/อาวูร รอบพื้นที่สถานบันเทิงและจุดต่อ ถ้าย เปลี่ยน (ท่าเรือ สถานีขนส่ง สถานีรถไฟ/รถไฟฟ้า)
- 4) มาตรการกำกับสถานบริการ (ตรวจอายุ ป้องกันยาเสพติด/อาวูร ระบบกล้องในร้าน แผนรับมือเหตุฉุกเฉิน)
- 5) ทางเลือกการเดินทางยามค่ำคืน แอปพลิเคชัน Taxi OK แอปพลิเคชันเรียกรถจุดรับ-ส่งที่ปลอดภัย ช่องทางร้องเรียนคนขับโกงค่าโดยสาร
- 6) การรณรงค์พื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวผู้หญิง (เวรยาม-อาสาสมัครท้องถิ่น จุดขอความช่วยเหลือรวดเร็ว)

1.5.2.3 ปัญหา/ช่องว่างที่ยังพบ

- 1) CCTV ไฟส่องสว่างครอบคลุมไม่ถึงถึง ภาพไม่คมชัด บางพื้นที่เป็น “จุดอับ” และระบบของหน่วยงานต่างคนต่างเก็บ ไม่เชื่อมแบบ Realtime
- 2) การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสถานบันเทิงไม่สม่ำเสมอ เช่น เวลาเปิด-ปิด การใช้ปริมาณเสียงเกินกำหนด การให้คนเข้าใช้บริการเกินความจุสถานที่ ทำให้เกิดความรู้สึกว่า “กฎหมายเฉพาะบางวัน/บางที่”
- 3) จำนวนรถที่ให้บริการสำหรับการเดินทางในช่วงดึกยังไม่เพียงพอ ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเสี่ยงพบกับผู้ให้บริการเถื่อน โก่งราคา และเป็นที่มาของข้อพิพาท กรรโชก และลักทรัพย์
- 4) มาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศยังไม่เป็นมาตรฐานเดียว เช่น การฝึกอบรมพนักงานผับ/บาร์ กล้องวงจรปิดในมุมเสี่ยง แนวทางช่วยเหลือเหยื่อแบบเป็นทางการ
- 5) ป้าย สัญลักษณ์ และคู่มือหลายภาษายังมีไม่เพียงพอ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบว่าควรขอความช่วยเหลือที่ไหน อย่างไร ในจังหวัดภูเก็ต
- 6) การสื่อสารเตือนพื้นที่เสี่ยงแบบเจาะจง (Hyperlocal Alerts) ยังไม่อยู่ในแพลตฟอร์มเดียว นักท่องเที่ยวรับสารจากหลายช่องกระจาย

1.5.3 ด้านอัตราการขาดกรรมและอาชญากรรมรุนแรง

1.5.3.1 สิ่งไทยดำเนินการอยู่แล้ว

- 1) การเสริมกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่สำคัญ เช่น การเพิ่มกำลังในจุดท่องเที่ยว ตามเทศกาลสำคัญ การลาดตระเวนแบบเข้มข้นในห้างสรรพสินค้า ตลาด และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ
- 2) กวาดล้างอาวุธผิดกฎหมาย/อาวุธในสถานบันเทิง ตรวจค้นเชิงรุก ตั้งจุดคัดกรองก่อนเข้า-ออกพื้นที่สถานที่บันเทิง
- 3) คัดกรองบุคคลเสี่ยงก่อนเข้าเมือง ตาม. ใช้ฐานข้อมูลบุคคลต้องห้าม/ประวัติรุนแรง ตรวจบุคคล Overstay ประสานข้อมูลกับสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศในไทย
- 4) บริการแพทย์ฉุกเฉิน 1669 และเครือข่ายโรงพยาบาลในเมืองท่องเที่ยว เพื่อช่วยชีวิตและเก็บหลักฐานทางนิติเวช
- 5) กลไกยุติธรรมเฉพาะทาง “คดีนักท่องเที่ยว” (ที่ไทยเคยทดลองใช้) เช่น
 - ห้องพิจารณาคดีสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งสามารถประชุมทางไกล (video conference) กับศาลจังหวัด)
 - จุดบริการ “ศาลท่องเที่ยว” เมืองพัทยา (One-Stop ศาล-ตำรวจ-ล่าม-ที่ปรึกษากฎหมาย)

1.5.3.2 ข้อจำกัดที่กระทบความเชื่อมั่น

- 1) คดีรุนแรงที่เป็นข่าวใหญ่ส่งผลกระทบยาวนาน แม้สถิติโดยรวมไม่สูง แต่สร้างภาพจำไวและยาวนาน โดยเฉพาะเมื่อการสื่อสารของภาครัฐซ้ำ/ไม่เป็นระบบหลายภาษา ยังไม่เห็น “หนทางสู่ความยุติธรรม” อย่างเป็นรูปธรรม (จับ-ฟ้อง-ลงโทษ-เยียวยา) ผ่านช่องทางการพยาน/ผู้เสียหายกลับประเทศเร็ว ทำให้กระบวนการสอบสวนและการสืบพยานชงัก หากไม่มีช่องทาง ให้ปากคำทางไกล/นัดสืบออนไลน์ที่เป็นมาตรฐาน
- 2) การเยียวยาและคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายต่างชาติ ยังไม่มีคู่มือและ/หรือช่องทางแบบเดียวกันทั่วประเทศ ทำให้ผู้เสียหาย “ไม่รู้จะเริ่มที่ไหน”
- 3) การปราบปรามการถืออาวุธผิดกฎหมายยังไม่จริงจังและต่อเนื่อง เช่น ตลาดมืด อาวุธดัดแปลง และจำเป็นต้องสื่อสารผลจับกุมให้สาธารณะรับรู้เพื่อสร้างแรงยับยั้ง

1.6 การประเมินนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และผลกระทบ

1.6.1 ผลกระทบจากนโยบายยกเว้นการตรวจลงตรา (Free Visa)

ในระยะที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้ดำเนินนโยบายยกเว้นการตรวจลงตรา (Free Visa) ให้กับนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศ รวมทั้งจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดให้ชาวต่างชาติเข้าไทย

มากขึ้นโดยหวังว่าจะนำไปสู่การฟื้นฟูเศรษฐกิจและกระตุ้นการเดินทาง อย่างไรก็ตาม นโยบายดังกล่าวเป็นช่องโหว่ทำให้ไม่สามารถคัดกรองคุณภาพของนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ทำให้กลุ่มเงินเทาสามารถเข้ามาพำนักในไทยได้ในระยะยาว เพื่อแสวงประโยชน์ที่ผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจนอมนี การฟอกเงิน และการค้ายาเสพติด และวนกลับมาเพิ่มปัจจัยด้านลบที่กระทบต่อของเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวจีน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศไทยจำเป็นต้องยกระดับมาตรการด้านความมั่นคงและความปลอดภัยเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นับตั้งแต่มีการยกเว้นการตรวจลงตราให้กับผู้ถือหนังสือเดินทางหลายประเทศพบว่า การละเมิดกฎหมายด้านการตรวจคนเข้าเมืองและอัตราการค้าก่อนอาชญากรรมของบุคคลบางสัญชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จนกลายเป็นประเด็นความมั่นคง และปัญหาสังคมของประเทศไทย ในลักษณะของผู้ลักลอบเข้าเมืองเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายต่าง ๆ ตลอดจนการแย่งงานคนไทย

1.6.2 ผลกระทบด้านศุลกากรและการตรวจคนเข้าเมืองต่อความมั่นคงด้านการท่องเที่ยว

ในการเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย ด้านหน้าที่นักท่องเที่ยวต้องพบทันที คือ “ตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) และศุลกากร” ซึ่งมีบทบาท 2 ด้านพร้อมกัน ได้แก่ (1) อำนาจความสะดวกแก่ผู้เดินทางที่สุจริต และ (2) คัดกรองและสกัดความเสี่ยงจากการลักลอบนำเข้าและสิ่งของต้องห้าม การฟอกเงินสดเกินเกณฑ์ สิ่งของมีมูลค่าสูง ฯลฯ ข้อมูลภาคสนามชี้ว่ายังมี “ช่องว่างความเข้าใจ” ของผู้โดยสารจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับกฎระเบียบ ขั้นตอน “ช่องเขียว-ช่องแดง” และเกณฑ์ยกเว้นอากร จนนำไปสู่การกระทำผิดโดยไม่เจตนา การร้องเรียนและความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้โดยสารส่งผลกระทบต่อ “ความรู้สึกปลอดภัย ยุติธรรม และเป็นมิตร” ของระบบด้านศุลกากรและตรวจคนเข้าเมืองของไทยโดยตรง

ผู้โดยสารจำนวนมากไม่ทราบว่า เมื่อผ่าน ตม. แล้วเดินเข้าช่องเขียวถือว่า “เข้าประเทศแล้ว” และหากมีของต้องสำแดงแต่ไม่สำแดง อาจเข้าข่ายความผิด แม้เป็นของใช้ส่วนตัว และของฝาก และเกิดจากความไม่รู้ เช่น เงินสดเกินเกณฑ์ ของมีมูลค่าสูง บุหรี่และแอลกอฮอล์เกินกำหนด โดยความไม่เข้าใจนำไปสู่เหตุขัดแย้งและร้องเรียนที่ไวรัลได้บน Social Media ในต่างประเทศ ทำลาย “ความเชื่อมั่นและความเป็นมิตร” ของประเทศปลายทาง และบั่นทอนเสาหลัก Safety & Security/Enabling Environment ในมุมมองของนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวบางรายไม่ทราบเกณฑ์การค้นตัว/คัดเลือกตรวจ (risk-based screening) และตีความว่าเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะเมื่อเจ้าหน้าที่ต้องตรวจในกรณีมี “ข้อบ่งชี้ชัดเจน” เช่น สวมนาฬิกาหลายเรือน ดังนั้น ความรู้สึก “ถูกปฏิบัติไม่เป็นธรรม” สร้างภาพลบที่แพร่เร็วในตลาดต้นทาง (จีน/อาเซียน) ทำให้เกิดการยกเลิกทริป และกระทบอันดับด้านความปลอดภัยในการจัดอันดับสากล

แม้ระบบศุลกากรไทยใช้แนวทางบริหารความเสี่ยง (risk-based) เพื่ออำนวยความสะดวกควบคู่กับการคัดกรอง แต่ช่องว่างความเข้าใจของผู้โดยสารเกี่ยวกับเกณฑ์ช่องเขียว-ช่องแดง วงเงินยกเว้นอากร เงื่อนไขการตรวจค้น และสถานะต่อเครื่อง (transit) ส่งผลให้เกิดความผิดโดยไม่เจตนา การร้องเรียน และความรู้สึกไม่เป็นธรรม ซึ่งสามารถขยายผลเชิงลบในสื่อระหว่างประเทศได้รวดเร็ว สิ่งนี้กระทบโดยตรงต่อ ‘ความมั่นคงด้านการท่องเที่ยว’ ในมิติความปลอดภัย ภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นประเทศ จำเป็นต้องเร่งสื่อสารเชิงรุกหลายภาษา จัดทำสื่อ/ป้าย/คลิปอธิบายที่เข้าใจง่าย ตั้งแต่บนเครื่อง-หน้าด่าน พัฒนาไกด์ไลน์-เยียวยากรณีสุจริต และย้ำหลักเกณฑ์ตรวจค้นตามความเสี่ยง เพื่อยกระดับประสบการณ์ด่านหน้า ลดเหตุขัดแย้ง และคงความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

1.7 การวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไทย

ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security) พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 ได้นิยามความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่า “ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิต โดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญ สถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ” หรืออาจกล่าวได้ว่าความมั่นคงแห่งชาติในบริบทปัจจุบัน หมายถึง ความอยู่รอดปลอดภัยจากภัยคุกคามและความเจริญก้าวหน้าของชาติ โดยมีความสงบและการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและวิถีคิด และคนในชาติมีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกันเมื่อชาติมีภัย ทั้งนี้ ประเด็นความมั่นคงจะมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการคือ (1) เป็นปัญหาที่มีผลกระทบในวงกว้าง (2) มีระดับความรุนแรงสูง และ (3) เป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขและเกินกว่าขีดความสามารถของหน่วยใดหน่วยงานหนึ่ง จึงจำเป็นต้องระดมสรรพกำลังของชาติมาแก้ไข

ขณะที่ ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง ภาวะที่ปราศจากอันตราย ความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บ เสียหาย สูญเสีย โดยต้องมีการออกแบบ ระบบเตือนภัย มาตรฐานความปลอดภัย เพื่อป้องกันการสูญเสียจากสาเหตุที่ไม่เจตนา (อุบัติเหตุ ข้อบกพร่อง)

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลเหตุการณ์และสถิติที่กล่าวมาข้างต้นตามนัยข้อ 1.4-1.6 สามารถจำแนก “ปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัย” ที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อภาคการท่องเที่ยวของไทยออกเป็น 4 ปัญหาหลัก ดังนี้

1.7.1 ปัญหาด้านการชุมนุมประท้วงการเมืองซึ่งกระทบภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัย

ความมั่นคงทางการเมืองเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ การประท้วง การชุมนุมทางการเมือง หรือการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่มาพร้อมความ

ไม่แน่นอน สามารถกระทบการตัดสินใจเดินทางได้ทันที แม้เหตุการณ์จะเกิดในพื้นที่จำกัด แต่ด้วยการรายงานข่าวแบบ Realtime ผ่านสื่อระหว่างประเทศและ Social Media ภาพลักษณ์ของประเทศอาจถูกเหมารวมว่ามี “ความไม่สงบ” โดยทั่วไปตัวอย่างเช่น ช่วงปี พ.ศ. 2568 ที่มีการจับตาความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้บางประเทศออกคำแนะนำการเดินทาง (Travel Advisory) เตือนพลเมืองก่อนเดินทางมาไทย ซึ่งแม้จะไม่มีข้อห้ามเดินทางโดยตรง แต่ก็มีผลเชิงจิตวิทยาต่อผู้พิจารณาการท่องเที่ยวหรือมาเยือน

1.7.2 ปัญหาด้านอาชญากรรมและความปลอดภัยสาธารณะ

การเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกหลอกลวง เป็นหนึ่งในตัวแปรที่ส่งผลกระทบสูงสุดต่อความรู้สึกปลอดภัยของตลาดต้นทาง ไม่ว่าจะเป็นคดีหลอกลวงและลักพาตัวนักท่องเที่ยวจีนเข้าสู่ศูนย์สแกม (Scam Center) ชายแดนไทย-เมียนมา ซึ่งถูกเผยแพร่บนสื่อจีนอย่างกว้างขวาง เหตุกราดยิงในพื้นที่ท่องเที่ยว (อตก.) และคดีทำร้ายนักท่องเที่ยวมาเลเซียในปี พ.ศ. 2568 ตามที่ระบุในข้อ 1.3 รวมทั้งคดีลัทธิกระเป๋าสตางค์และโจรกรรมทรัพย์สินในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น ภูเก็ต สมุย พัทยา และอุบัติเหตุและเหตุการณ์รุนแรงจากกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่มีมาตรฐานความปลอดภัย เช่น การถูกสัตว์ทำร้ายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสัตว์หรืออุบัติเหตุทางเรือ

ในเชิงโครงสร้าง ปัญหาเหล่านี้ยังเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ทั่วถึง การขาดระบบตรวจสอบมาตรฐานผู้ให้บริการ และการขาดกลไกยุติธรรมที่รวดเร็วสำหรับนักท่องเที่ยว

1.7.3 ปัญหาด้านภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม พายุหมุนเขตร้อน หรือสึนามิ เป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้อย่างแม่นยำ แต่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยตรง ตัวอย่างเช่น แผ่นดินไหวใหญ่ในเมียนมา (มีนาคม พ.ศ. 2568) ที่ส่งแรงสั่นสะเทือนถึงกรุงเทพฯ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ ปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ฝุ่นละออง PM2.5 ซึ่งมีค่ามลพิษเกินมาตรฐานในหลายจังหวัดท่องเที่ยว ก็เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวในยุคหลังโควิด-19 ให้ความสำคัญมากขึ้น การรับมือกับปัจจัยในมิตินี้จึงต้องอาศัยระบบเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารเป็นภาษาของตลาดเป้าหมาย และดำเนินมาตรการลดความเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม

1.7.4 ปัญหาด้านความมั่นคงชายแดนและการตรวจคนเข้าเมือง

การอำนวยความสะดวกด้านการตรวจคนเข้าเมืองเป็นดาบสองคม เพราะแม้จะช่วยกระตุ้นการเดินทาง แต่หากขาดการคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ จะเปิดช่องให้บุคคลหรือกลุ่มที่มีเจตนาผิดกฎหมายเข้ามาในประเทศได้

กรณีนโยบายยกเว้นการตรวจลงตรา (Free Visa) สำหรับบางประเทศ แม้ตั้งเป้าเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังโควิด-19 แต่พบว่าเป็นช่องโหว่ให้กลุ่มทุนสีเทาและเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติเข้ามาดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมาย เช่น การตั้งธุรกิจนอมินี ฟอกเงิน หรือค้ำมนุษย์

มิติชายแดนยังเกี่ยวข้องกับปัญหาการลักลอบเข้า-ออกประเทศผ่านช่องทางธรรมชาติ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนติดกับเมียนมาและกัมพูชา ซึ่งบางส่วนเป็นพื้นที่สีเทาที่มีกลุ่มติดอาวุธหรือขบวนการสแกมตั้งฐานปฏิบัติการ

ทั้งนี้ ทั้ง 4 ปัญหาหลักข้างต้นมิได้แยกขาดจากกัน แต่มีความเชื่อมโยงและเสริมแรงซึ่งกันและกัน เช่น ความอ่อนแอของการบังคับใช้กฎหมาย (ปัญหาด้านอาชญากรรมและความปลอดภัยสาธารณะ) อาจนำไปสู่การรับรู้เชิงลบในสื่อระหว่างประเทศ (ปัญหาด้านการเมืองและภาพลักษณ์) ขณะที่ปัญหาชายแดนและการหลั่งไหลของทุนสีเทา อาจเพิ่มโอกาสการก่ออาชญากรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวโดยตรง

ดังนั้น การจัดการปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวจึงต้องใช้ “แนวทางบูรณาการ” ที่ไม่เพียงมุ่งแก้ปัญหเฉพาะเหตุ แต่ต้องจัดการสาเหตุราก (Root Causes) ในทุกมิติควบคู่กันไป

1.8 ผลกระทบเชิงนโยบายและข้อสังเกตเบื้องต้น

จากข้อมูลและการวิเคราะห์ในหัวข้อต่าง ๆ ข้างต้น สามารถสรุปผลกระทบเชิงนโยบายได้ดังนี้

1.8.1 การจัดการด้านความมั่นคงและความปลอดภัยยังไม่ได้เป็นวาระแห่งชาติทำให้ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เหตุการณ์ด้านความปลอดภัยในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ปัญหาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงระดับท้องถิ่น แต่เชื่อมโยงกับโครงข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ ภูมิรัฐศาสตร์ และภาพลักษณ์ประเทศ ดังนั้น การแก้ปัญหาต้องบูรณาการระหว่างหน่วยงานความมั่นคง การท่องเที่ยว การต่างประเทศ และเศรษฐกิจ

1.8.2 นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ขาดมาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่ความเสี่ยงต่อความมั่นคงและความปลอดภัย

การดำเนินนโยบาย Free Visa หรือการอำนวยความสะดวกด้านชายแดน แม้จะช่วยเหลือจำนวนนักท่องเที่ยวในระยะสั้น แต่หากไม่มีระบบคัดกรองและติดตามที่รัดกุม จะเพิ่มโอกาสการเข้ามาของกลุ่มเสี่ยงและกระทบต่อภาพลักษณ์ในระยะยาว

1.8.3 การสื่อสารในยามฉุกเฉินกับตลาดต้นทางที่ล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพสามารถส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในหมู่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้ในวงกว้างและรวดเร็ว

ในยุค Social Media ข่าวลบเพียงเหตุการณ์เดียวอาจสร้างความเสียหายมหาศาลต่อความเชื่อมั่น การมีระบบการสื่อสารในยามฉุกเฉิน (Crisis Communication) ที่รวดเร็ว ชัดเจน โปร่งใส และสื่อสารในภาษาของตลาดเป้าหมาย (เช่น จีน มาเลเซีย อินเดีย ฯลฯ) จึงเป็นสิ่งจำเป็น

1.8.4 ประเด็นด้าน Safety & Security และ Health & Hygiene ยังถูกให้ความสำคัญไม่มากนัก ทำให้ดัชนี TTDI ในด้านดังกล่าวของไทยอยู่ในระดับต่ำ

เพื่อสร้างความมั่นใจในระดับสากล จำเป็นต้องมีเป้าหมายเชิงปริมาณ เช่น การเพิ่มคะแนน Safety & Security อย่างน้อย 0.5 คะแนนภายใน 3 ปี และทำให้ไทยกลับสู่ Top 40 ของโลกในการจัดอันดับรอบถัดไป

ข้อสังเกต คือ ปัญหาด้านความมั่นคงและความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวไทยเป็นปัญหา “เชิงระบบ” ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการบังคับใช้กฎหมาย การจัดการชายแดน การสื่อสารภาพลักษณ์ และความร่วมมือระหว่างประเทศ การแก้ไขจึงต้องเป็นแบบองค์รวม (Holistic Approach) ที่ผสมผสาน มาตรการป้องกันเชิงรุก (Proactive) การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Enforcement) และ การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Communication) เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

การคาดการณ์ปัญหาของประเทศในอนาคต

2.1 ภาพรวมแนวโน้มและเมกะเทรนด์ที่มีผลต่อความมั่นคงด้านการท่องเที่ยวไทย

การท่องเที่ยวไทยในอนาคตจะเผชิญทั้ง “โอกาส” และ “ความท้าทาย” ที่มาพร้อมกัน โดยแนวโน้มระดับมหภาค (Megatrends) ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อความมั่นคงด้านการท่องเที่ยว ได้แก่

2.1.1 การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในหมู่ประเทศอาเซียนและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

ประเทศคู่แข่งด้านการท่องเที่ยวในอาเซียน เช่น เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ รวมทั้งประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค เช่น ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ ซึ่งเป็นตลาดเป้าหมายของไทยเอง ได้ลงทุนอย่างจริงจังในด้านการตลาด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการสร้างแบรนด์ความปลอดภัย ส่งผลให้ไทย ซึ่งมีเหตุการณ์ที่กระทบภาพลักษณ์ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยวอย่างบ่อยครั้ง ต้องเผชิญการแข่งขันด้าน “ความรู้สึกปลอดภัย” จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ

2.1.2 ความเปราะบางจากปัจจัยภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical Risks)

ประเทศไทยยังประสบความท้าทายในด้านความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยวทั่วไป: เช่น ปัญหาอาชญากรรม การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ความปลอดภัยในระบบขนส่งสาธารณะ รวมทั้งความท้าทายด้านความปลอดภัยในการจัดงาน F1 โดยเฉพาะ เช่น การจัดการจราจรและผลกระทบต่อชุมชน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเชิงโครงสร้างและภาพลักษณ์โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายและความเชื่อมั่น

2.1.3 ภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติและทุนสีเทา

หลังจากประเทศเพื่อนบ้านบางแห่งเริ่มกวาดล้างธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น ศูนย์พนัน และ scammer ในกัมพูชา กลุ่มทุนสีเทาบางส่วนได้เคลื่อนย้ายฐานเข้ามาใกล้ชายแดนไทยหรือภายในประเทศ การใช้ไทยเป็นฐานปฏิบัติการเพื่อเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต การเงิน และโลจิสติกส์มีแนวโน้มสูงขึ้น

2.1.4 ผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติรุนแรง

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) อาจทำให้เกิดเหตุการณ์สภาพอากาศ สุดขีดเกิดขึ้น เช่น น้ำท่วมฉับพลัน คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) และคลื่นความร้อน

ซึ่งนอกจากจะกระทบความปลอดภัยแล้ว ยังเพิ่มต้นทุนการประกันภัยและการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน

2.1.5 ความท้าทายด้านสุขอนามัยและโรคอุบัติใหม่

แม้โควิด-19 จะเบาบางลง แต่การแพร่ระบาดของโรคใหม่ ๆ (Emerging Infectious Diseases) อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ความสามารถในการสื่อสารความเสี่ยงและควบคุมโรคอย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นตัวชี้ขาดความเชื่อมั่นของตลาดนักท่องเที่ยว

2.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยงในอนาคตที่อาจกระทบการท่องเที่ยวไทย

เมื่อมองไปข้างหน้า การท่องเที่ยวไทยมีแนวโน้มต้องเผชิญปัจจัยความเสี่ยงหลายด้าน ซึ่งอาจเกิดขึ้นพร้อมกันและซ้อนทับกันได้ สามารถแบ่งเป็นประเด็นหลัก ดังนี้

2.2.1 ความเสี่ยงด้านการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ เช่น การชุมนุมประท้วงขนาดใหญ่ หรือ ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลและฝ่ายค้าน อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ความปลอดภัยและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ความสัมพันธ์กับประเทศที่เป็นตลาดนักท่องเที่ยวหลัก เช่น จีน มาเลเซีย อินเดีย หากเกิดความตึงเครียดทางการทูต ก็อาจนำไปสู่การออกคำเตือนการเดินทาง (Travel Advisory) ซึ่งกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวทันที

2.2.2 ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ

ภาวะเศรษฐกิจโลกและภูมิภาคที่ผันผวน เช่น การชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน หรือ วิกฤตค่าเงิน อาจทำให้การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวลดลง รวมถึงการแข่งขันด้านราคาจากประเทศคู่แข่งในอาเซียนที่อาจเสนอแพ็คเกจท่องเที่ยวราคาถูกแต่มีมาตรฐานความปลอดภัยสูงขึ้นเรื่อย ๆ

2.2.3 ความเสี่ยงด้านสังคมและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของคนรุ่นใหม่ (Gen Z, Millennials) ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและประสบการณ์เฉพาะตัว (Customized Experience) มากขึ้น พร้อมทั้งตรวจสอบ Review และข่าวสารผ่าน Social Media ก่อนตัดสินใจเดินทาง ซึ่งหมายความว่า ชาวเลิฟเพียงเล็กน้อยก็อาจกระจายไปอย่างรวดเร็วและกระทบการตัดสินใจได้

2.2.4 ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยง ในด้านบวก สามารถใช้ในการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนเหตุ แต่ในด้านลบ กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติใช้เทคโนโลยีในการวางแผน ล่อลวง หรือโจมตีนักท่องเที่ยว เช่น การใช้สื่อออนไลน์หลอกลวงค่าเข้าสู่กิจกรรมผิดกฎหมาย

2.2.5 ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ

ความถี่และความรุนแรงของภัยธรรมชาติเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น น้ำท่วมฉับพลัน คลื่นพายุซัดฝั่ง หรือหมอกควันพิษ PM2.5 ซึ่งไม่เพียงส่งผลต่อความปลอดภัยและสุขภาพ แต่ยังทำให้บางพื้นที่ต้องปิดการท่องเที่ยวชั่วคราว

2.2.6 ความเสี่ยงด้านกฎหมายและการบังคับใช้มาตรการ

ช่องโหว่ทางกฎหมาย เช่น การตรวจคนเข้าเมืองที่ไม่รัดกุม หรือการบังคับใช้มาตรฐาน ความปลอดภัยไม่ทั่วถึง อาจเปิดช่องให้เกิดเหตุการณ์ที่กระทบภาพลักษณ์ประเทศ

2.3 กรณีศึกษาและบทเรียนจากต่างประเทศ

เพื่อประเมินและคาดการณ์แนวโน้มปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวไทยในอนาคต จำเป็นต้องพิจารณาบทเรียนจากต่างประเทศที่มีลักษณะปัญหาใกล้เคียงกับไทย และมีแนวทางการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างด้านความมั่นคงในประเทศเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้านการท่องเที่ยว และลดการพึ่งพานักท่องเที่ยวชาติใดชาติหนึ่งมากเกินไป โดยขอยกตัวอย่างกรณีศึกษาของฮ่องกงและไต้หวัน ดังนี้

2.3.1 ฮ่องกง

ฮ่องกงประสบความท้าทายสำคัญเมื่อเกิดเหตุประท้วงใหญ่ในปี ค.ศ. 2019 ควบคู่กับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเหตุประท้วงที่ยืดเยื้อส่งผลให้นักลงทุนและนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกขาดความเชื่อมั่น และส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจฮ่องกง ร้านอาหารเก่าแก่และห้างสรรพสินค้าปิดตัวลงจำนวนมาก บริษัทข้ามชาติบางส่วนได้ย้ายสำนักงานออกจากฮ่องกงไปยังสิงคโปร์หรือเมืองอื่นในเอเชีย เช่น โตเกียว กรุงเทพฯ ขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเกือบร้อยละ 100 ต่อมาหลังจากเหตุการณ์ไม่สงบสิ้นสุดลง รัฐบาลฮ่องกงได้ดำเนินมาตรการเพื่อฟื้นฟูภาพลักษณ์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และสถานะของฮ่องกงในเวทีโลก ซึ่งประกอบด้วยการส่งเสริมการตลาดเชิงรุก การสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวใหม่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการขยายความร่วมมือกับพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงการปรับตัวอย่างรวดเร็วและยืดหยุ่นเพื่อรักษาสถานะศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับโลกของเอเชีย

แนวปฏิบัติที่ดีในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวของฮ่องกงจำแนกเป็น 4 มิติหลัก ดังนี้

2.3.1.1 การดำเนินนโยบายการตลาดเชิงรุกและโครงการส่งเสริมการขายต่าง ๆ

รัฐบาลฮ่องกงตระหนักถึงความจำเป็นในการเร่งสร้างภาพลักษณ์ใหม่และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาเยือนฮ่องกงอีกครั้ง โดยมีการเปิดตัวโครงการขนาดใหญ่ อาทิ (1) โครงการ Hello Hong Kong ซึ่งถือเป็นโครงการ flagship มุ่งเน้นการแจกบัตรโดยสารเครื่องบินฟรีจำนวนกว่า 500,000 ใบ ให้แก่นักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยเฉพาะในตลาดเป้าหมาย คือ จีน

แผ่นดินใหญ่ และประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งกลยุทธ์นี้เป็นการใช้เครื่องมือทางการตลาดแบบ "hard sale" ที่ได้ผลในการกระตุ้นการเดินทางในระยะสั้นและสร้างกระแสการรับรู้ในวงกว้าง (2) โครงการ "Night Vibes Hong Kong" ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจยามค่ำคืนโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น เทศกาลอาหาร ดนตรี และการแสดงวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและยืดระยะเวลาการพำนักในฮ่องกง

2.3.1.2 การยกระดับและสร้างจุดขายใหม่

ในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์และนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางไปฮ่องกงได้ รัฐบาลฮ่องกงได้ใช้โอกาสดังกล่าวในการลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเมื่อสถานการณ์คลี่คลายลง อาทิ การก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย M+ และพิพิธภัณฑ์พระราชวังฮ่องกง (Hong Kong Palace Museum) ซึ่งช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของฮ่องกงให้เป็นศูนย์กลางด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับโลก นอกจากนี้ รัฐบาลฮ่องกงยังมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมและการประชุมขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ เช่น งาน Art Basel Hong Kong รวมถึงการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ ในระดับนานาชาติ ซึ่งนโยบายนี้ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของฮ่องกงในฐานะ "Events Capital of Asia" ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะทางและมีกำลังซื้อสูงได้

2.3.1.3 การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี

รัฐบาลฮ่องกงได้ดำเนินโครงการ Airport City หรือการขยายท่าอากาศยานนานาชาติฮ่องกงให้เป็นศูนย์กลางทางการบินในภูมิภาค รวมทั้งเป็นศูนย์รวมความบันเทิงและการจับจ่ายใช้สอย นอกจากนี้ ยังมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว อาทิ การพัฒนาระบบดิจิทัลและการนำเสนอข้อมูลส่งเสริมการท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางออนไลน์ การแจกบัตรกำนัล "Hong Kong Goodies" มูลค่า HK\$100 ให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นมาตรการที่ช่วยกระตุ้นการบริโภคในท้องถิ่นและส่งเสริมความร่วมมือกับธุรกิจท้องถิ่น

2.3.1.4 การขยายความร่วมมือและตลาดเป้าหมาย

ฮ่องกงได้ดำเนินนโยบายกระจายตลาดนักท่องเที่ยวเพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพิงตลาดการท่องเที่ยวหลักเพียงแห่งเดียว โดยมุ่งเป้าไปที่กลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และตะวันออกกลาง นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบหลายจุดหมาย "Multi-destination tourism" โดยร่วมมือกับเมืองอื่น ๆ ในเขต Greater Bay Area หรือ GBA (เขตเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วย 9 เมือง ในมณฑลกว่างตุง (Guangdong) และ 2 เขตบริหารพิเศษของจีน คือ ฮ่องกง และมาเก๊า) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ภายหลังการดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงรุกดังกล่าว ส่งผลให้การท่องเที่ยวของฮ่องกง ในปี พ.ศ. 2568 พุ่งตัวขึ้นมา โดยสถิติจาก Hong Kong Tourism Board

ระบุว่าในเดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2568 นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปฮ่องกงมีจำนวน 12.2 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2567 ในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวจากจีน 9.25 ล้านคน (เฉพาะนักท่องเที่ยวจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2567) ซึ่งรัฐบาลไทยสามารถนำแนวนโยบายดังกล่าวมาถอดบทเรียนในการวางแผนฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังวิกฤต โดยเฉพาะการดำเนินนโยบายการตลาดเชิงรุกที่เน้นผลลัพธ์ที่จับต้องได้ การลงทุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม และการทำงานร่วมกับภาคเอกชนและชุมชนในท้องถิ่นเพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและยั่งยืน

บทเรียนสำหรับไทยจากกรณีศึกษาของฮ่องกง

การฟื้นฟูภาพลักษณ์ต้องทำแบบ “เชิงรุก” ด้วยมาตรการทางการตลาดควบคู่กับการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย และต้องสื่อสารไปยังตลาดเป้าหมายอย่างตรงจุดในหลายภาษา ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความพร้อมด้วย

2.3.2 ไต้หวัน

ไต้หวันเคยพึ่งพาตลาดนักท่องเที่ยวจีนแผ่นดินใหญ่มากถึงร้อยละ 40 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด แต่จากความตึงเครียดทางการเมืองและข้อจำกัดด้านการเดินทาง รัฐบาลไต้หวันได้ปรับยุทธศาสตร์ครั้งใหญ่ในช่วงปี ค.ศ. 2020-2023 โดยกระจายตลาดไปยังญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยุโรป และใช้นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เช่น สนับสนุนกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นอกจากนี้ ควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยอย่างเข้มงวด โดยการประเมินความเสี่ยงของผู้ให้บริการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

หลังจากที่ความสัมพันธ์ระหว่างไต้หวันกับจีนได้ถดถอยลงในยุคของประธานาธิบดีไช่ อิงเหวิน (พ.ศ. 2559-2567) ส่งผลให้ทางการจีนได้จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวจากจีนเดินทางไปไต้หวัน ก่อนที่จะมีการห้ามนักท่องเที่ยวจากจีนเกือบทั้งหมดเยือนไต้หวันในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งไต้หวันได้รับมือปัญหาดังกล่าว ด้วยการปรับนโยบายเพื่อกระจายความเสี่ยงจากเดิมที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไต้หวันได้พึ่งพานักท่องเที่ยวจากจีน (8 ปีในยุคของประธานาธิบดีหม่า อิงจิว (พ.ศ. 2551-2559) ซึ่งไต้หวันมีความใกล้ชิดกับจีน) เพื่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยนโยบายดังกล่าวมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.3.2.1 การกระจายความเสี่ยงโดยการแสวงหานักท่องเที่ยวจากตลาดอื่นนอกเหนือจากนักท่องเที่ยวจีน

ถึงแม้จำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่น ๆ ที่จะมาทดแทนมีจำนวนน้อยกว่านักท่องเที่ยวจากจีน แต่ไต้หวันได้พยายามทดแทนจำนวนด้วยการมุ่งเน้นไปที่นักท่องเที่ยว

คุณภาพที่มีการใช้จ่ายต่อหัวสูงขึ้น ทั้งนี้ รัฐบาลไต้หวันได้ให้สนับสนุนกับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไต้หวันในการทำ promotion ส่งเสริมการขายที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพแบบ customized ที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงขึ้น

2.3.2.2 ภาครัฐไต้หวันได้เร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ทั้งในเชิงธรรมชาติ และวัฒนธรรม

โดยกระจายแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ออกไปทั่วไต้หวันโดยร่วมมือกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประโยชน์รายได้จากการท่องเที่ยวได้กระจายไปในวงกว้าง และไม่กระจุกตัวอยู่ในบริเวณใดบริเวณหนึ่ง

2.3.2.3 กลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไต้หวันได้ให้การตอบรับที่ดีต่อนโยบายภาครัฐไต้หวัน

โดยได้ปรับเปลี่ยนจากกลยุทธ์การตลาดเดิมที่เน้นตลาด mass จากนักท่องเที่ยวจีนในลักษณะกรุ๊ปทัวร์ เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มแบบปัจเจก โดยการเน้นแหล่งท่องเที่ยวและกำหนดการที่มีแหล่งที่มาหลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) จำนวนหนึ่งซึ่งได้แก่ ผู้ประกอบการขนาด SMEs ที่ขายผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในราคาไม่สูงนัก อาทิ เจ้าของแผงในตลาดกลางคืน เจ้าของร้านใน food court ศูนย์อาหาร ร้านขายของที่ระลึก ที่ประสบปัญหาและอุปสรรคจากการปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าว เนื่องจากธุรกิจของกลุ่มนี้โดยธรรมชาติจะได้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวกลุ่ม mass มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายเฉพาะเจาะจง และยังคงหวังว่าในอนาคต นักท่องเที่ยวจีนจะเดินทางกลับมาไต้หวัน

สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ได้ไต้หวันได้พยายามนำมาทดแทนนักท่องเที่ยวจีนประกอบด้วย นักท่องเที่ยวจาก ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ กลุ่ม ประเทศสมาชิกอาเซียน สหรัฐฯ และสหภาพยุโรป โดยรัฐบาลไต้หวันได้ยกเว้นการตรวจลงตราให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าวอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งเดิมไต้หวันจะค่อนข้างระมัดระวังกับผู้เดินทางเข้าไต้หวันจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนมากเนื่องจากมีอัตราการหลบหนีเข้าเมืองสูง แต่เมื่อได้มีการประกาศยกเว้นการตรวจลงตราแล้วกลับพบว่า ประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่ไต้หวันได้รับสูงกว่าปัญหาจากการหลบหนีเข้าเมือง จึงได้กำหนดให้นโยบายการยกเว้นการตรวจลงตราต้องผ่านความเห็นชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายเศรษฐกิจทุกปี อย่างไรก็ตาม ล่าสุด หน่วยงานความมั่นคงไต้หวันได้พยายามผลักดันให้ลดระยะเวลาการเข้าเมืองด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับการท่องเที่ยวให้สั้นลงสำหรับประเทศที่มีปัญหา การตรวจคนเข้าเมือง โดยอาจพิจารณาลดจากสองสัปดาห์เหลือหนึ่งสัปดาห์สำหรับประเทศที่มีอัตราการหลบหนีเข้าเมืองสูง

ไต้หวันตั้งเป้าหมายนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ 10 ล้านคนต่อปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 โดยในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทะลุเป้าเป็น 11.8 ล้านคน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นราวร้อยละ 10 เกาหลีใต้เพิ่มขึ้นราวร้อยละ 20 และกลุ่มประเทศอาเซียน ร้อยละ 6

ในส่วนของการประเมินผล ไต้หวันประสบผลสำเร็จในการกระจายความเสี่ยงของตลาดท่องเที่ยวในระดับหนึ่ง โดยปัจจุบันสัดส่วนของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เยือนไต้หวันได้เปลี่ยนไป โดยกระจายตัวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ตัวเลขนักท่องเที่ยวโดยรวมในปี พ.ศ. 2567 ซึ่งเป็นปีเต็มปีแรกที่ไต้หวันได้ยกเลิกมาตรการช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งหมด มีนักท่องเที่ยวเยือนไต้หวันอยู่ที่ราว 7 ล้านคนต่อปี ซึ่งถือว่าต่ำกว่าเป้าหมาย 10 ล้านคน ที่วางไว้ในช่วงก่อนการระบาด

สำหรับจำนวนสัดส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติในไต้หวันในปี พ.ศ. 2568 ประกอบด้วย ญี่ปุ่น ร้อยละ 16.4 เกาหลีใต้ ร้อยละ 13.5 ฮองกง ร้อยละ 13.3 สหรัฐฯ ร้อยละ 8.1 จีน ร้อยละ 7.4 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 7.2 เวียดนาม ร้อยละ 5.1 ไทย ร้อยละ 5.0 มาเลเซีย ร้อยละ 4.8 สิงคโปร์ ร้อยละ 4.7 และอื่นๆ ร้อยละ 14.7 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2559 จะพบว่ามีกระจายความเสี่ยงตลาดนักท่องเที่ยวออกอย่างมีนัยสำคัญ โดยในปีดังกล่าว เป็นนักท่องเที่ยวจากจีน ร้อยละ 27.26 ฮองกง ร้อยละ 13.38 ญี่ปุ่น ร้อยละ 13.31 เกาหลีใต้ ร้อยละ 6.64 มาเลเซีย ร้อยละ 3.25 สิงคโปร์ ร้อยละ 2.80 สหรัฐฯ ร้อยละ 1.59 ไทย ร้อยละ 1.05

บทเรียนสำหรับไทยจากกรณีศึกษาของไต้หวัน

การลดการพึ่งพิงตลาดเดียวจะช่วยลด ความเปราะบางจากปัจจัยการเมืองระหว่างประเทศ และการเน้นคุณภาพนักท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืนมากกว่าการเน้นปริมาณเพียงอย่างเดียว

บทที่ 3

แนวทางการแก้ปัญหาและการพัฒนา

ในบทที่ 1 และบทที่ 2 ได้กล่าวถึงสถานการณ์ปัจจุบัน ความท้าทาย และปัจจัยที่กระทบต่อความมั่นคงทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย ทั้งในมิติของภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ เช่น อาชญากรรม การก่อการร้าย ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาหลอกลวงนักท่องเที่ยว (scam) รวมถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างอย่างการบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่ทั่วถึง และการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ในข้อนี้จะเป็นการเสนอแนวทางที่ “นำไปปฏิบัติได้จริง” เพื่อตอบโจทยความเสี่ยงที่ระบุไว้ในบทที่ 1-2 (ตัวเลขนักท่องเที่ยว-รายได้ที่ชะลอลง เหตุการณ์กระทบความเชื่อมั่น และคะแนน Safety & Security ใน TTDI 2024) โดยจัดเป็น 4 กลุ่มมาตรการหลัก ได้แก่ (1) นโยบาย-ปราบปราม-การข่าว (2) การปรับปรุงมาตรการฟรีวีซ่า (3) กระบวนการยุติธรรมเพื่อการท่องเที่ยว และ (4) เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัล

ทั้งนี้ ทั้ง 4 ชุดมาตรการที่เสนอ ยังเชื่อมโยงและ “ขับเคลื่อน” การบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในหลายมิติพร้อมกันทั้งในยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งจะมีการสรุปรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้เพิ่มเติมในบทที่ 4 ต่อไป

3.1 การแก้ไขปัญหาด้านนโยบาย: ปราบปราม-ปราบปราม-และการข่าว แบบครบวงจร

3.1.1 หลักคิดและกรอบเป้าหมาย

- 1) กำหนดให้ “ความมั่นคงและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว” เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งต้องมีการระดมทรัพยากรและทุกหน่วยงานในการร่วมดำเนินการ โดยมีกรอบระยะสั้น (100 วันแรก) เพื่อสร้าง “ผลลัพธ์ที่มองเห็นได้” และกรอบระยะยาว (12-24 เดือน) เพื่อยกระดับเชิงระบบ
- 2) มุ่งผลลัพธ์ 3 ด้านพร้อมกัน ได้แก่ (ก) ลดเหตุเสี่ยงในพื้นที่ท่องเที่ยวหลัก (ข) ทำลายห่วงโซ่อาชญากรรมข้ามชาติ/ทุนสีเทา (ค) สร้างความเชื่อมั่นเชิงรุกสู่ตลาดต้นทาง (จีน มาเลเซีย อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลี ฯลฯ)

3.1.2 มาตรการระยะสั้น (100 วันแรก)

3.1.2.1 การจัดตั้งโครงสร้างการขับเคลื่อน

1) จัดตั้ง “คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยว” โดยมีรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคงเป็นประธาน และมีสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ (สมช.) เป็นฝ่ายเลขานุการ รวมทั้งมีหน่วยงานทั้งด้านความมั่นคง ด้านการบังคับใช้กฎหมาย และด้านการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบ

2) จัดตั้ง “ศูนย์ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยว” โดยมีเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจเป็นหัวหน้าศูนย์ ซึ่งมีอำนาจสั่งการและประสานการปฏิบัติร่วมกับประชาคมข่าวกรอง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจท่องเที่ยว กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงคมนาคม ท่าอากาศยานไทย ผู้ว่าราชการจังหวัดเมืองท่องเที่ยว และภาคเอกชน

ทั้งนี้ หากหน่วยงานยังไม่มีความพร้อม ให้ใช้ งบกลาง รองรับภารกิจเร่งด่วน เพื่อไม่ให้เกิดการปฏิบัติงานสะดุด

3.1.2.2 มาตรการ “ปราบปรามเร่งด่วน 100 วัน”

มีเป้าหมายหลัก 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) เครือข่าย scammer/ทунสีเทา (เชื่อมโยงข้ามแดน-ช่องทางการเงิน-νομินี)
- 2) เครือข่าย คมดุน/เอาเปรียบนักท่องเที่ยว (ทัวร์ศูนย์เหรียญ ร้านบังคับซื้อบริการ โก่งราคา)
- 3) ผู้มีอิทธิพลต่างชาติ ในย่านท่องเที่ยว (รับจ้างคุ้มกัน-บังคับใช้ความรุนแรง-ฟอกเงิน)

4) แท็กซี่/รถบริการ ที่โก่งราคา-ปฏิเสธผู้โดยสาร-ไม่ใช้มิเตอร์

โดยเสนอให้มีวิธีปฏิบัติ ได้แก่ การใช้ “บัญชีดำเชิงปฏิบัติการ” เพื่อขยายผลในการยึดและอายัดทรัพย์สิน ตามกฎหมายฟอกเงิน เพิกถอนใบอนุญาตผู้กระทำผิดซ้ำ ประกาศผลเป็นรายสัปดาห์สู่สาธารณะ เป็นภาษาไทย อังกฤษ และจีน

3.1.3 มาตรการระยะยาว (12-24 เดือน)

3.1.3.1 มาตรการ “ป้องปรามเชิงพื้นที่”

1) ออกแบบพื้นที่ให้ยับยั้งอาชญากรรม (Deterrence by Design) โดยทยอยเพิ่มกล้อง CCTV ความคมชัดสูงในแลนด์มาร์ก ห้างสรรพสินค้า ย่านท่องเที่ยวยามค่ำคืน ท่าเรือ-ทางเดินริมน้ำ เชื่อมศูนย์ควบคุมกลางจังหวัด

2) ใช้ AI วิเคราะห์ภาพ ตรวจจับพฤติกรรมเสี่ยง (ชักอาวุธ ทะเลาะวิวาท ลอบติดตามนักท่องเที่ยว) แล้วสั่งการกำลังใน-นอกเครื่องแบบเข้าพื้นที่ภายใน “นาทีเดียวกัน”

3) จัดตั้ง/ขยายเครือข่าย Tourism Safety Volunteers (ร้านค้า-โรงแรม-รปภ.-ไกด์) อบรมการสื่อสารหลายภาษา/การช่วยเหลือฉุกเฉินเบื้องต้น พร้อมช่องทางรายงานเหตุแบบยั่งยืนตัวตน

3.1.3.2 การข่าวและความร่วมมือระหว่างประเทศ

1) กำหนดชุดข้อมูลที่จำเป็นเร่งด่วนที่ต้องรวบรวมให้ได้ก่อน (Priority Collection) ของประชาคมข่าวกรองเรื่องภัยคุกคามนักท่องเที่ยว โดยเน้นเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติ การเคลื่อนย้ายทุนสีเทา ช่องทางลักลอบชายแดน ข่าวขึ้นนำบนโซเชียลมีเดียของตลาดต้นทาง

2) จัดตั้ง “โต๊ะข่าวร่วม” กับมิตรประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับ watchlist เส้นทางการเงิน ชิมการ์ดและอุปกรณ์ สายการบิน-PNR เส้นทางบกน้ำ เพื่อให้การ “ปราบ-ตัดเส้นทาง” ตรงจุด

3) สื่อสาร Travel Advisory Response ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศในไทยและสถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศเป้าหมาย อย่างโปร่งใสและทันเวลา

3.2 การแก้ไขปัญหากรณีฟรีวีซ่า: ปรับจาก “ทั่วกระดาน” สู่ “เสี่ยงเป็นรายประเทศ-มีเงื่อนไข-ทบทวนได้”

3.2.1 หลักคิด

1) รักษา “ความสะดวกในการเดินทาง” ร่วมกับ “ความสามารถในการคัดกรอง” โดยปรับปรุงมาตรการจากการยกเว้นการตรวจลงตราแบบทั่วกระดาน (60-90 วัน) ไปสู่แบบฐานเสี่ยง และกำหนดมาตรฐาน 30 วัน เป็นหลัก

2) การผ่อนคลายเป็น 30 วันให้เฉพาะประเทศที่ผ่านเกณฑ์เสี่ยงและตัวชี้วัดเศรษฐกิจการท่องเที่ยว

3.2.2 เครื่องมือดำเนินการ

1) จัดทำลำดับชั้นความเสี่ยง (Risk Tiering) รายประเทศ (ทบทวนทุกไตรมาส) โดยใช้ข้อมูล ได้แก่ อัตรา overstay อัตราการถูกดำเนินคดี อัตราปฏิเสธเข้าเมือง ระยะพำนักระยะสั้น รายจ่ายในไทยต่อหัว และ seasonality

2) ใช้ระบบ ETA (Electronic Travel Authorization)² สำหรับประเทศใน Tier ที่กำหนด โดยกำหนดให้กรอกข้อมูลล่วงหน้า 24-72 ชม. มีระบบให้คะแนนความเสี่ยง ขอหลักฐานตัวเดินทางกลับ ที่พัก ประกัน และแผนเดินทาง

² ระบบการอนุญาตเดินทางแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่ประเทศปลายทางออกให้ล่วงหน้าผ่านระบบออนไลน์ เพื่ออนุญาตให้ผู้ถือหนังสือเดินทางบางสัญชาติขึ้นเครื่อง/ออกเดินทางมายังประเทศนั้น ๆ ได้ ซึ่งยังไม่ใช้การอนุญาตให้เข้า

3) บุคลากรข้อมูลนักท่องเที่ยวระหว่างสายการบิน สนามบิน กับ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ข้อมูลบุคคลเดินทางล่วงหน้า (Advance Passenger Information-API³) / ระเบียบการจองผู้โดยสาร (Passenger Name Record-PNR⁴) เพื่อคัดกรองหน้าเคาน์เตอร์เช็กอินและก่อนถึงด่าน รวมทั้งบูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานความมั่นคงอื่น ๆ ของไทยอย่างครบวงจร ได้แก่ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อใช้ฐานข้อมูลดังกล่าวในการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ต่อไป

4) จัดตั้ง เพดานความเสี่ยง (เช่น อัตรา overstay และคดี เกินค่าที่กำหนด) เพื่อใช้ “พักสิทธิยกเว้นชั่วคราว” และทบทวนตามข้อมูลจริง

3.2.3 การทูตและการสื่อสาร

1) จัดทำชุดเอกสารเชิงหลักฐานและการวิเคราะห์ (Justification Pack)⁵ รายประเทศ เป็นภาษาไทยและอังกฤษ หรือภาษาอื่น ๆ โดยอธิบายด้วยข้อมูล ไม่ใช่ความคิดเห็น เพื่อลดแรงสั่นสะเทือนทางการเมืองและความรู้สึกเลือกปฏิบัติ

2) กำหนดอายุของมาตรการไว้ชั่วคราว 12 เดือน แล้วบังคับให้ทบทวนจากผลลัพธ์จริงก่อนจะต่ออายุอีกครั้ง

3) ใช้การสื่อสารหลายภาษาในทุกช่องทาง (กรมการกงสุล Online Travel Agency (OTA) สายการบิน สนามบิน) เพื่อ “แจ้งล่วงหน้า-อธิบายชัด-เป็นมิตร”

ประเทศในขั้นสุดท้าย โดยจะมีการตรวจอีกครั้งที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง วัตถุประสงค์คือ เพื่อคัดกรองความเสี่ยงก่อนขึ้นเครื่อง ลดภาระงานที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองและลดการปฏิเสธเข้าเมืองที่หน้าด่าน อำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวที่ไม่ต้องขอวีซ่าเต็มรูปแบบแต่รัฐยังต้องการข้อมูลล่วงหน้า และเสริมความมั่นคงโดยเชื่อมกับฐานข้อมูลเผด็จการ หมายจับ และ Blacklist

³ ข้อมูลบุคคลเดินทางล่วงหน้า ที่สายการบินส่งให้รัฐปลายทางก่อนเครื่องออกหรือก่อนลงจอด ใช้เพื่อคัดกรองบุคคลเข้าเมืองให้ทันเวลา เพื่อตรวจสอบตัวตนจริงของผู้โดยสารในเที่ยวบินนั้น ๆ

⁴ ระเบียบการจองผู้โดยสาร ที่อยู่ในระบบสำรองที่นั่งของสายการบินและตัวแทนท่องเที่ยว ตั้งแต่เริ่มจองตั๋วและอัปเดตตลอดเส้นทาง เพื่อสังเกตพฤติกรรมการจองและรูปแบบการเดินทาง เช่น เส้นทางต่อเครื่อง วิธีชำระเงิน เพื่อนร่วมเดินทาง

⁵ Justification Pack คือ ชุดเอกสารเชิงหลักฐานและการวิเคราะห์ ที่จัดเตรียมอย่างเป็นระบบเพื่อใช้อธิบายความจำเป็นของมาตรการด้านความมั่นคงการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบสูงต่อสาธารณะและต่างประเทศ เช่น มาตรการคัดกรองเข้มข้นขึ้น การปรับระยะเวลาฟรีวีซ่า การตั้งด่านและศูนย์เฉพาะกิจ ฯลฯ เป้าหมายคือเพื่ออธิบายให้ประเทศคู่เจรจาเข้าใจเหตุผลโดยอยู่บนฐานข้อมูลเดียวกัน

3.2.4 ผลกระทบและมาตรการบรรเทา

- 1) เผื่อระวางผลกระทบต่อเที่ยวบิน/บรรทุกผู้โดยสาร-ตลาดอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประชุม การเดินทางเพื่อเป็นรางวัล การประชุมสัมมนา และงานแสดงสินค้า (Meetings, Incentive Travel, Conventions, Exhibitions-MICE)-กลุ่มแรงงานทักษะ
- 2) เสริมเส้นทาง Visa on Arrival แบบคัดกรองเข้ม สำหรับกลุ่มที่จำเป็น พร้อมบริการหลายภาษาและช่องทางด่วน
- 3) สนับสนุนนักท่องเที่ยวจากตลาดคุณภาพที่ใช้จ่ายสูง/พำนักระยะสั้น ให้เข้ามาง่ายขึ้นภายใต้กรอบความเสี่ยงต่ำ

3.3 การยกระดับ “การยุติธรรมเพื่อการท่องเที่ยว”: เร็ว เข้าถึงได้ และคุ้มครองสิทธิ

3.3.1 หลักการและเหตุผล

โดยที่นักท่องเที่ยวต่างชาติพำนักในไทยในระยะสั้น จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการวิธีเฉพาะ ที่ “รวดเร็ว-เป็นธรรม-หลายภาษา” เพื่อยับยั้งการกระทำผิดและฟื้นฟูความเชื่อมั่น

3.3.2 โครงสร้างบริการ

- 1) จัดตั้ง “แผนกคดีนักท่องเที่ยว” ในศาลจังหวัดเมืองท่องเที่ยวหลัก เช่น พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ สมุย กทม.
- 2) เปิด “ศูนย์บริการยุติธรรมสำหรับนักท่องเที่ยว (One-Stop)” ในสนามบิน และย่านกลางเมือง โดยมี ตร.ท่องเที่ยว ล่าม ทนายอาสา เจ้าหน้าที่จากกรมการกงสุล สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค อยู่ภายใต้หลังคาเดียว
- 3) ยกระดับ “ห้องพิจารณาคดีสนามบิน” ผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ให้เป็นบริการถาวร

3.3.3 กระบวนการวิธีและเทคโนโลยี

- 1) เปิดให้มีช่องทาง e-Complaint หลายภาษา สามารถยื่นเอกสาร/พยานดิจิทัล (เช่น ภาพกล้อง ประวัติการพูดคุย (chat) หลักฐานจ่ายเงิน)
- 2) การให้ถ้อยคำและสืบพยานทางไกล (Remote Testimony) สำหรับผู้เสียหาย และพยานให้ถ้อยคำจากต่างประเทศได้ ซึ่งจะช่วยลดภาระการพำนักในไทยต่อ แรงจัดการพิจารณาเพิ่มอัตราปิดคดีเร็ว ลดคดีค้าง รักษามาตรฐานสิทธิของคู่ความ
- 3) กระบวนการไกล่เกลี่ยเร่งด่วน (Mediation Fast Track) สำหรับข้อพิพาทบริการที่มีมูลค่าน้อย ให้ปิดคดีใน 72 ชม. เพื่อให้การยุติธรรมเข้าถึงได้และทันเวลาสำหรับนักท่องเที่ยวระยะสั้น ลดภาระศาล ลดคดีล้นระบบ และฟื้นฟูความเชื่อมั่นด้วยการชดเชยและแก้ไขที่จับต้องได้ในระยะสั้น

4) จัดตั้งกองทุนคุ้มครองเหยื่อนักท่องเที่ยว เพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน หนาย และการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

5) มี Dashboard ติดตามผล ได้แก่ เวลาเฉลี่ยปิดคดี อัตราคืนทรัพย์สิน อัตรา ค่าปรับผู้ประกอบการผิดซ้ำ

3.3.4 การคุ้มครองสิทธิและมาตรฐาน

1) เคารพข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิผู้บริโภค กำหนดขอบเขตรับฟังคดี (คดีมูลค่าน้อย โทษเบา) ให้ชัด

2) จัดทำคู่มือสิทธิและช่องทางร้องเรียนเป็นหลายภาษา พร้อมล่ามประจำจุดบริการ

3.4 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัล: จาก “ตั้งรับ” สู่ “ป้องกันเชิงรุก”

เทคโนโลยีสามารถเปลี่ยนกระบวนการดูแลความปลอดภัยจากการ "ตั้งรับ" รอให้เกิดเหตุ ไปสู่การ "ป้องกัน" เชิงรุกได้ แม้ปัจจุบันจะเริ่มมีการนำเทคโนโลยีมาใช้บ้างแล้ว เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิด AI ของตำรวจท่องเที่ยว หรือแอปพลิเคชันสำหรับแจ้งเหตุ แต่ยังคงกระจายและขาดการบูรณาการ ในการนี้ จึงควรมีการพัฒนา "แพลตฟอร์มความปลอดภัยนักท่องเที่ยวแห่งชาติ (National Tourist Safety Platform)" ซึ่งอาจใช้ชื่อที่สื่อสารเข้าใจง่าย เช่น "Thailand Tourist Shield" หรือ "SafeThai" โดยเป็นแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนที่บูรณาการฟังก์ชันสำคัญทั้งหมดไว้ในที่เดียว เพื่อเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารและดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวทั่วประเทศ โดยมีฟังก์ชันหลัก ดังนี้ (อ้างอิงแนวคิดจากกรณีศึกษาต่างประเทศ)

3.4.1 ปุ่มแจ้งเหตุฉุกเฉิน (SOS Button)

เมื่อกดปุ่ม ระบบจะส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือพร้อมพิกัด GPS แบบเรียลไทม์ไปยังศูนย์รับแจ้งเหตุ 1155 สถานีตำรวจท้องที่ที่ใกล้ที่สุด และศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว (Tourist Assistance Center: TAC) พร้อมกัน เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็วและตรงจุด

3.4.2 ระบบแจ้งเตือนภัย (Push Notification Alert System)

ภาครัฐสามารถใช้แอปพลิเคชันนี้เพื่อส่งข้อความแจ้งเตือนภัยโดยตรงไปยังนักท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยง เช่น การเตือนภัยธรรมชาติ (สึนามิ พายุ) การแจ้งเตือนพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค หรือการแจ้งเตือนให้หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบ

3.4.3 ฟังก์ชันลงทะเบียนการเดินทางโดยสมัครใจ (Voluntary Itinerary Registration)

เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะผู้ที่เดินทางคนเดียวหรือเดินทางไปยังพื้นที่ห่างไกล สามารถลงทะเบียนแผนการเดินทางของตนเองกับระบบโดยสมัครใจ ซึ่งข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการติดตามและให้ความช่วยเหลือในกรณีที่นักท่องเที่ยวขาดการติดต่อหรือประสบเหตุฉุกเฉิน

3.4.4 ศูนย์ข้อมูลและช่วยเหลือ (Information Hub)

รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวไว้ในที่เดียว เช่น เบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉินที่ตั้งของโรงพยาบาล สถานีตำรวจ สถานเอกอัครราชทูต และศูนย์ TAC ทั่วประเทศ พร้อมทั้งข้อมูลสรุปข้อกฎหมายสำคัญของไทยที่นักท่องเที่ยวพึงระวัง (เช่น กฎหมายยาเสพติด การดูหมิ่นสถาบัน) และคำแนะนำด้านความปลอดภัย

3.4.5 ระบบรายงานตัว (Check-in/Check-out)

สำหรับใช้ในกรณีพิเศษ เช่น การเข้าร่วมโครงการนำร่อง (Sandbox) หรือการเดินทางเข้าพื้นที่ที่ต้องมีการควบคุมดูแลเป็นพิเศษ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามและให้ความช่วยเหลือได้อย่างใกล้ชิด (ประยุกต์จากแนวคิด Phuket Sandbox)

ทั้งนี้ การพัฒนาแพลตฟอร์มที่เป็นหนึ่งเดียวนี้อาจช่วยลดความสับสนของนักท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือสื่อสารสองทางที่มีประสิทธิภาพระหว่างภาครัฐกับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยยกระดับความรู้สึกปลอดภัยและความเชื่อมั่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.5 บทสรุปของแนวคิด

โดยสรุปแล้วมาตรการทั้ง 4 แพคเกจ ตามนัยข้อ 3.1-3.4 ออกแบบให้ทำงาน “พร้อมกัน” ตั้งแต่ด่านหน้า (ฟรีวีซ่าและคัดกรอง) พื้นที่ท่องเที่ยว (ปราบ-ป้องปราม-การข่าว) หลังเกิดเหตุ (ยุติธรรมที่ทันท่วงที) ไปจนถึงชั้นข้อมูล (แพลตฟอร์มชาติ) เพื่อลดเหตุเสี่ยงให้เห็นผลใน 100 วัน และยกระดับคะแนน Safety & Security ภายใน 3 ปี โดยยึดหลัก 3 ประการ (3P) ได้แก่

- 1) Proactive: ป้องกันก่อนเกิดเหตุด้วยการออกแบบพื้นที่-ข้อมูล-เทคโนโลยี
- 2) Predictable: กฎ กติกา ขั้นตอนสื่อสารชัดเจน คาดการณ์ได้ (รวมถึงฟรีวีซ่าที่อิงข้อมูล)
- 3) Provable: วัดผลได้จริงด้วย KPI สาธารณะ (อัตราการเกิดอาชญากรรม เวลาตอบสนอง

อัตราการ overstay ความพึงพอใจ)

ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการครบชุด ไทยจะไม่เพียง “ลดข่าวลบ” แต่จะ เปลี่ยนประสบการณ์จริงของนักท่องเที่ยว ให้รับรู้ได้ตั้งแต่สนามบินจนถึงยามค่ำคืนในเมืองท่องเที่ยว ซึ่งเป็นฐานสำคัญที่สุดของ ความเชื่อมั่นที่ยั่งยืน

บทที่ 4

การนำแนวทางแก้ไขภัยสู่การปฏิบัติ

ตามที่ในบทที่ 3 ได้เสนอแนะมาตรการในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงและความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวเป็น 4 แฝดเกจ ตามนัยข้อ 3.1-3.4 ในข้อนี้ จะเป็นการเสนอแนะแนวทางในการนำมาตรการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งควรมีการกำหนดแนวทางการดำเนินการในระยะสั้น (100 วันแรก) และระยะยาว (1-3 ปี) กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักและเจ้าภาพรอง และความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีข้อเสนอสำหรับแต่ละมาตรการ ดังนี้

- 4.1 การแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย: ป้องปรัม-ปราบปรัม-และการข่าว แบบครบวงจร
- 4.2 การทบทวนนโยบายฟรีวีซ่า
- 4.3 การยกระดับการยุติธรรมเพื่อการท่องเที่ยว
- 4.4 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มความปลอดภัยระดับชาติ

4.1 การแก้ไขปัญหาดังกล่าว: ป้องปราม-ปราบปราม-และการข่าว แบบครบวงจร

นโยบาย/มาตรการ	ระยะสั้น (100 วันแรก)	ระยะยาว (1-3 ปี)	เจ้าภาพหลัก	เจ้าภาพรอง/พันธมิตร	ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ
การจัดตั้ง “คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยว” และ “ศูนย์ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยว”	- ออกคำสั่งตั้งคณะกรรมการฯ และศูนย์ขับเคลื่อนฯ โดยมีรองนายกฯ ด้านความมั่นคงเป็นประธาน - กำหนด Roadmap 100 วัน - ตั้งงบกลางฉุกเฉิน	- กำหนด Roadmap ในระยะยาว - มีการประเมินผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)	มท., ยธ., ตร., ตม., ททท., กต., ดศ., ปภ., สชช., กทม./ท้องถิ่น	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา - ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
ปฏิบัติการกวาดล้าง Scam/ โกงราคา/ต้มตุ๋นในแหล่งท่องเที่ยว	- ระดมกำลัง ตร.ท่องเที่ยว - บช.ทท. ตั้งด่านคุ้มครองพื้นที่เสี่ยง - ตรวจใบอนุญาตผู้ให้บริการ - จัดการ Taxi โกงราคา	- ทำ MOU กับแพลตฟอร์ม/ Online Travel Agency - ตัดสิทธิผู้ประกอบการทำผิดซ้ำซาก - ระบบใบเหลือง-ใบแดง	สตช./บช.ทท.	ขนส่งทางบก, กทม./เทศบาล, พาณิชย์, ททท., สมาคมท่องเที่ยว	- ด้านความมั่นคง - ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน - ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
การป้องปรามเชิงพื้นที่	- เพิ่ม รปภ. ในจุดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเยอะ - เพิ่มเวรยามร่วม ตร.-อาสาสมัครท่องเที่ยว	- ทอยเพิ่มกล้อง CCTV ความคมชัดสูงในจุดสำคัญต่าง ๆ - AI วิเคราะห์ตรวจจับพฤติกรรมเสี่ยง - จัดตั้ง/ขยายเครือข่าย Tourism Safety Volunteers	บช.ทท./ตร.ท่องเที่ยว	ดศ., อปท., หอการค้า/ชมรมผู้ประกอบการ, ม.ชุมชน	- ด้านความมั่นคง - ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน - ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

นโยบาย/มาตรการ	ระยะสั้น (100 วันแรก)	ระยะยาว (1-3 ปี)	เจ้าภาพหลัก	เจ้าภาพรอง/พันธมิตร	ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ
ระบบข่าวกรองเชิงรุกด้าน ท่องเที่ยว	- รายงานสถานการณ์รายวัน (Threat Brief) และ Watch List กลุ่มเสี่ยง	- จัดตั้ง “โต๊ะข่าวร่วม” กับ มิตรประเทศ - Travel Advisory Response อย่างโปร่งใส และทันเวลา	สำนักข่าวกรอง แห่งชาติ/สมช.	สตม., ตร., ดศ., กต.	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

4.2 การทบทวนนโยบายฟรีวีซ่า

นโยบาย/มาตรการ	ระยะสั้น (100 วันแรก)	ระยะยาว (1-3 ปี)	เจ้าภาพหลัก	เจ้าภาพรอง/พันธมิตร	ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ
การลด/ปรับ “ระยะพำนักรวีซ่า” อย่างมีเป้าหมาย	- ทบทวนเป็นรายประเทศบนฐานสถิติ (พำนักรวีซ่า/การใช้จ่าย/overstay/คดี) - จัดทำ White/Watch/Review List	- กลไกทบทวนอัตโนมัติทุก 6-12 เดือน พร้อม “Sunset Clause” ⁶ ต่อมาตรการเป็นรอบ ๆ ตามผลลัพธ์จริง	กต./ตม.	สมช., สชช., ยธ., ททท., สชช., สายการบิน/สนามบิน	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
การคัดกรองก่อนเดินทาง	- บังคับใช้การส่งข้อมูลผู้โดยสารล่วงหน้า/เทียบ Watch List - เพิ่มช่อง Biometric Fast Track ผู้โดยสารเสี่ยงต่ำ	- ระบบ Risk Scoring กลาง - เชื่อม Interpol/มิตรประเทศ - บูรณาการสนามบินหลัก-รอง	ตม./กพท./ทอท.	สมช., สชช., ตร., กสทช., สายการบิน	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
การสื่อสารเชิงรุกกับประเทศคู่ภาคี	- ชี้แจงเกณฑ์เชิงประจักษ์/ผลประโยชน์ร่วม	- กรอบความร่วมมือตรวจคนเข้าเมือง/ข้อมูลความเสี่ยงถาวร	กต.	ตม., ททท., สายการบิน	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
จัดสมดุล “อำนวยความสะดวก-ความมั่นคง/ปลอดภัย”	- ช่องบริการพิเศษนักท่องเที่ยวคุณภาพ/หมู่คณะ MICE	- แลกเปลี่ยนข้อมูลกับสายการบิน / Online Travel Agency	ตม./ททท.	ทอท., เอเจนซีการบิน/Online Travel Agency	- ด้านความมั่นคง - ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

⁶ บทบัญญัติหรือเงื่อนไขที่กำหนดให้กฎหมาย สัญญา หรือองค์กร มีผลบังคับใช้หรือดำรงอยู่เพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว กฎหมาย สัญญา หรือองค์กรนั้นจะสิ้นสุดโดยอัตโนมัติ เว้นแต่จะมีการตรากฎหมายขึ้นมาใหม่หรือมีการต่ออายุสัญญา หรือมีการทบทวนและอนุมัติให้ขยายเวลาออกไป

4.3 การยกระดับการยุติธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

นโยบาย/มาตรการ	ระยะสั้น (100 วันแรก)	ระยะยาว (1-3 ปี)	เจ้าภาพหลัก	เจ้าภาพรอง/พันธมิตร	ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ
ตั้งแผนก/โต๊ะคดีนักท่องเที่ยว ในศาลจังหวัดหลัก	- เปิด “ช่องทางด่วน” คดีเล็กน้อย (มูลค่าน้อย/โทษเบา) - นัดพิจารณาทางไกลจากสนามบิน/ ศูนย์บริการ	- แผนกคดีนักท่องเที่ยว 4 เมือง (กทม.-พญา-ภูเก็ต- เชียงใหม่)	สำนักงานศาล ยุติธรรม	อัยการสูงสุด, สตช., ทนาย, ล่าม, กต.	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
One-Stop Justice Center (OSJ)	- จุดบริการรวม ศาล-ตร.-ล่าม- กงสุล ในสนามบิน/เมืองหลัก	- ขยาย OSJ ครอบคลุมเมือง ท่องเที่ยวรอง	ยธ./ศาลยุติธรรม	ตร./บช.ทท., กต., ททท., ท่าอากาศยาน	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
การใช้เทคโนโลยีในการ ยุติธรรม	- ระบบให้การ/ยื่นคำร้อง/สืบพยาน ออนไลน์ - รับสำนวนดิจิทัลจาก ตร.	- เชื่อมระบบศาล-อัยการ- ตำรวจแบบ paperless	ยธ./ศาลยุติธรรม	สตช., ดศ.	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
กองทุนคุ้มครอง/เยียวยา นักท่องเที่ยว	- ใช้กลไกกองทุน/ประกันภาคบังคับ บางกิจกรรมเสี่ยง	- ทบทวนโครงสร้างรายได้ เพื่อความยั่งยืนของกองทุน	กระทรวงการ ท่องเที่ยวฯ	คปภ., การเงินการคลัง, ผู้ประกอบการ	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

4.4 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มความปลอดภัยระดับชาติ

นโยบาย/มาตรการ	ระยะสั้น (100 วันแรก)	ระยะยาว (1-3 ปี)	เจ้าภาพหลัก	เจ้าภาพรอง/พันธมิตร	ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ
National Tourist Safety Platform (“SafeThai/Thailand Tourist Shield”)	- รวม “1155-Police I Lert U- Thailand Tourist Police App” เป็นประตูเดียว (Single Front Door)-ให้บริการได้ 6-8 ภาษา	- ศูนย์ข้อมูลกลาง/Real Time Dashboard - AI วิเคราะห์เหตุ - เชื่อมระบบกับสถานเอกอัครราชทูต/โรงพยาบาล	บช.ทท./สตช. , ดศ.	ททท., สมช., ปภ., AOT/สนามบิน, กต.	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
Smart CCTV + AI ในจุดท่องเที่ยวที่มีคนหนาแน่น	- ติดตั้ง/อัปเดตกล้องเชื่อมศูนย์ควบคุม - วางโซนสว่างปลอดภัย	- ยกระดับเป็นโครงข่ายเมืองอัจฉริยะท่องเที่ยว (Tourism Safe City)	อปท./กทม.	สตช., ดศ. , เอกชน PPP	- ด้านความมั่นคง - ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
ระบบแจ้งเตือนภัยหลายภาษา (Push Alert)	- ส่งเตือนภัยธรรมชาติ/ความเสี่ยงเฉพาะพื้นที่ตามพิกัด GPS	- เชื่อมข้อมูล ปภ./อุทยานฯ/สาธารณสุข/ศูนย์ข่าวกรอง	ปภ./ดศ.	สตช./บช.ทท., กสทช., ททท.	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
ฟังก์ชันการลงทะเบียนการเดินทางโดยสมัครใจ	- เปิดใช้สำหรับกลุ่มเสี่ยง/พื้นที่ทุรกันดาร	- ขยายเป็นมาตรฐานกิจกรรมเสี่ยง (ดำน้ำ, ปีนเขา, ทะเล)	บช.ทท./กรมอุทยานฯ	ชมรมไกด์/ผู้ประกอบการ, โรงพยาบาลเครือข่าย	- ด้านความมั่นคง - ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
สนามบิน/ศุลกากร: การสื่อสารกติกาส่งเสริม	- ป้าย/วิดีโอหลายภาษาเรื่อง “ของต้องสำแดง-ของยกเว้นอากร-ขั้นตอนสุ่มตรวจ” เพื่อลดความเข้าใจผิด	- บูรณาการข้อมูล e-Customs/E-Channel กับแพลตฟอร์ม SafeThai	กรมศุลกากร/ตม.	ทอท., กทท., สตช., กต.	- ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

บทที่ 5

สรุปในภาพรวม

5.1 สารสำคัญของรายงานฉบับนี้

การท่องเที่ยวเป็นเครื่องยนต์เศรษฐกิจของไทย (ราวร้อยละ 12-15 ของ GDP) ซึ่งในช่วงหลังสถานการณ์โควิด-19 แม้ปี พ.ศ. 2567 เริ่มเห็นสัญญาณการฟื้นตัวที่ดี อย่างไรก็ตาม ในช่วงเดือนมกราคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2568 ทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้กลับชะลอตัว ขณะเดียวกันไทยถูกจัดอยู่ระดับกลางในดัชนี TTDI 2024 โดย “ความปลอดภัยและความมั่นคง” และ “สุขภาพ-สุขอนามัย” ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลก นอกจากนี้ เหตุการณ์ด้านความมั่นคงช่วงปี พ.ศ. 2566-2568 (เช่น เหตุกราดยิงในจุดท่องเที่ยว การลักพาตัวดาราราชินี ตีกลุ่มในกรุงเทพฯ จากแผ่นดินไหวเมียนมา เหตุปะทะชายแดน คดีทำร้ายนักท่องเที่ยว ฯลฯ) ยิ่งกดดันความเชื่อมั่น จึงจำเป็นต้องมีแผนฟื้นฟูความมั่นคงและความปลอดภัยที่ชัดเจน วัดผลได้ และทำจริงทั้งระบบ

การศึกษานี้ได้ชี้ทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยกำหนดให้ “ความมั่นคงและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว” เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งต้องมีการระดมทรัพยากรและทุกหน่วยงานในการร่วมดำเนินการ โดยมีกรอบระยะสั้น (100 วันแรก) เพื่อสร้าง “ผลลัพธ์ที่มองเห็นได้” และกรอบระยะยาว (12-24 เดือน) เพื่อยกระดับเชิงระบบ ภายใต้อายุทธศาสตร์ ได้แก่

5.1.1 นโยบาย-ป้องปราม-ปราบปราม-การข่าว

การตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจระดับรองนายกรัฐมนตรี ศูนย์ขับเคลื่อนการแก้ปัญหาปฏิบัติการกวาดล้างฉ้อโกง-เอาเปรียบในแหล่งท่องเที่ยว การเพิ่มตำรวจปรากฏตัวเชิงป้องกัน การสร้างเครือข่ายอาสาสมัครท่องเที่ยว และการยกระดับข่าวกรองเชิงรุกกับมิตรประเทศ

5.1.2 การทบทวนนโยบายฟรีวีซ่า

การปรับ “ระยะพำนักร” แบบรายประเทศ ใช้เงื่อนไขด้านสถิติคดี/overstay/มูลค่าการใช้จ่าย การกำกับด้วย Sunset Clause 12 เดือน เพื่อตรวจผลแล้วทบทวน พร้อมเสริมคัดกรองล่วงหน้า โดยไม่เพิ่มเวลาผ่านด่าน

5.1.3 การยุติธรรมที่เข้าถึงได้และทันเวลา

การตั้ง “แผนกคดีนักท่องเที่ยว/One-Stop Justice” ในเมืองหลัก-สนามบิน การใช้ศาลทางไกล ซึ่งมีล่าม-ทนาย-กงสุลครบวงจร การวางขอบเขตรับฟังคดีมูลค่าน้อย การเคารพ PDPA และสิทธิผู้บริโภค

5.1.4 เทคโนโลยีและข้อมูล

พัฒนาแพลตฟอร์ม “SafeThai/Thailand Tourist Shield” รวม SOS 1155-แจ้งเตือนหลายภาษา-ข้อมูลช่วยเหลือ-ลงทะเบียนแผนเดินทาง การเชื่อมต่อ Smart CCTV+AI และ Dashboard สถานการณ์ระดับชาติ

โดยที่ประเด็นนี้เป็นวาระแห่งชาติ ความสำเร็จต้องอาศัยการบูรณาการทั้งภาครัฐ-เอกชน-ชุมชน โดยเฉพาะ (1) โครงนำระดับรัฐบาลกลาง (รองนายกรัฐมนตรี/สภาความมั่นคงแห่งชาติ) มีอำนาจสั่งการ และตั้งงบกลางเร่งด่วน และ (2) ศูนย์ข้อมูลร่วมและการสื่อสารหลายภาษาแบบเชิงรุก ดังนั้น ไทยจำเป็นต้อง “ประชาสัมพันธ์ควบคู่ปกป้อง” สร้างระบบความปลอดภัยแบบบูรณาการที่เห็นผลเร็วใน 100 วัน และต่อยอดยั่งยืนใน 1-3 ปี เพื่อกอบกู้ความเชื่อมั่นให้เป็น “จุดหมายปลอดภัยและยั่งยืน”

5.2 บทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการจัดทำรายงาน

5.2.1 ปัญหาด้านความมั่นคงและปลอดภัยเป็นปัญหาแบบ “องค์รวม” ต้องคิดทั้งระบบ

ความมั่นคงและความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยว เชื่อมโยงทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม ดิจิทัล และกฎหมาย จึงต้องทำตั้งแต่ต้นน้ำ (คัดกรอง-ป้องกัน) กลางน้ำ (เฝ้าระวัง-ตอบสนอง) ถึงปลายน้ำ (เยียวยา-สื่อสารฟื้นฟูเชื่อมั่น)

5.2.2 สหวิทยาการและการบูรณาการคือหัวใจสำคัญในการแก้ปัญหา

ข้อเสนอที่ใช้ได้จริงจำเป็นต้องเชื่อมโยง “นโยบาย-ปราบ-ป้องปราม-การข่าว” เข้ากับ “กระบวนการยุติธรรม” และ “แพลตฟอร์มดิจิทัล” นอกจากนี้ “มาตรการฟรีวีซ่า” ควรมาพร้อมเงื่อนไขคัดกรองตามความเสี่ยง การทบทวนตามผลจริง และการสื่อสารเชิงรุกกับประเทศต้นทาง

5.2.3 เห็นข้อจำกัดเชิงระบบของหน่วยงาน

โดยเฉพาะข้อมูลกระจายหลายหน่วยงาน กำลังคน-ภาษาต่างประเทศไม่พอ การสื่อสารหลายภาษาไม่ทันเหตุ และงบประมาณเทคโนโลยีไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น จึงควรตั้งศูนย์ข้อมูลกลางที่รวมสถิตินักท่องเที่ยว รายได้ รูปแบบคดี การร้องเรียน และกระแส social เพื่อกำหนดมาตรการและประเมินผลอย่างโปร่งใส รวมทั้งควรตั้ง War Room สื่อสาร (จีน-อังกฤษ-อาเซียน ฯลฯ) ทำงานร่วมเอกชน/แพลตฟอร์ม และนำบทเรียนของฮ่องกง (การตลาดเชิงรุก+โครงสร้างความปลอดภัย) และไต้หวัน (กระจายตลาด-เน้นคุณภาพ) มาประยุกต์ใช้

5.2.4 การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในการทำให้รายงานมีข้อเสนอที่เป็นรูปธรรม

การรายงานกลุ่มฉบับนี้ ซึ่งมีสมาชิกจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่หลากหลาย ได้ฝึกให้สมาชิกทุกคนทำงานเป็นทีม โดยสมาชิกทุกคนได้ใช้โอกาสนี้ในการระดมสมอง แลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ และข้อมูลที่แต่ละคนมีความเชี่ยวชาญ เพื่อกลับกรองเป็นเนื้อหาในแต่ละส่วน ตลอดจนข้อเสนอที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้

บรรณานุกรม

เอกสารและข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ

กรมการขนส่งทางบก. มาตรการกำกับรถแท็กซี่/แอปเรียกรถ (Taxi OK ฯลฯ) และช่องทางร้องเรียน
ผู้โดยสาร.

กรมศุลกากร. แนวทางผ่านช่องเขียว-ช่องแดง, ของใช้ส่วนตัวได้รับยกเว้นอากร, เกณฑ์บุหรื/สุรา,
และการบริหารความเสี่ยงผู้โดยสารขาเข้า. เข้าถึงจากเว็บไซต์ทางการของกรมศุลกากร

กรมศุลกากร. พิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารที่นำติดตัวเข้ามาในประเทศไทย ณ สนามบิน.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. แผนบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวในทุกมิติ (พ.ศ.
2566-2570). กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สถิตินักท่องเที่ยว. [ออนไลน์] แหล่งที่มา:

<https://mots.go.th/news/category/411>.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. Entry Thailand-ศูนย์รวมข้อมูลการเดินทางเข้าไทย. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://entrythailand.go.th>.

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. แนวทางกำกับสถานบริการ เวลาเปิด-ปิด ความปลอดภัยยาม
ค่ำคืน และโครงข่ายกล้อง CCTV ของเมือง.

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพฯ:

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561.

ดนัย มุ่สา. ความมั่นคงแห่งชาติกับสำคัญของการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ (CI).

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษาประเด็นความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับ
โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ. 18 สิงหาคม 2568.

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง. แผนการพัฒนาศูนย์บริหารการท่องเที่ยว 2.0 ของรัฐบาลเขต
บริหารฮ่องกง. โทรเลขที่ HKG 3/2568 ลงวันที่ 6 มกราคม 2568.

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง. ความคืบหน้าเกี่ยวกับแผนพัฒนาศูนย์บริหารการท่องเที่ยวของ
รัฐบาลฮ่องกง. โทรเลขที่ HKG 284/2568 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2568.

สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (CAAT). AIP Thailand GEN 1.2-Entry, Transit &
Departure of Passengers (สิทธิ/ข้อจำกัดของของติดตัวผู้โดยสาร เช่น 200 มวน ยาสูบ
250 กรัม แอลกอฮอล์ 1 ลิตร ฯลฯ). [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://aip.caat.or.th>

สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย. ได้วันขยายอายุมาตรการยกเว้นการตรวจลงตราให้ผู้ถือหนังสือ
เดินทางไทยอีก 1 ปี. โทรเลขที่ TPE 433/2568 ลงวันที่ 16 มิถุนายน 2568.

- สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (CAAT). AIP Thailand GEN 1.2-Entry, Transit & Departure of Passengers (สิทธิ์/ข้อจำกัดของของติดตัวผู้โดยสาร เช่น 200 มวน ยาสูบ 250 กรัม แอลกอฮอล์ 1 ลิตร ฯลฯ). [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://aip.caat.or.th>.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจท่องเที่ยว). วิธีแจ้งคดีภาษาอังกฤษ... (อธิบายช่องทาง 1155/แอปฯ). [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.thailand.go.th/>.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจท่องเที่ยว). หมายเลขฉุกเฉิน 1155 และแอป “Police I Lert U /Thailand Tourist Police App”. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: [Thailand.go.th](https://www.thailand.go.th).
- สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.). ประกาศโทษ Overstay/การอยู่เกินกำหนด. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.immigration.go.th/en/?p=1428>.
- สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.). Visa Exemption / รายการประเทศยกเว้นวีซ่า (Immigration Division 1). [ออนไลน์] แหล่งที่มา: https://www.immigration.go.th/?page_id=2641.
- Airport Authority Hong Kong. AAHK announces “World of Winners” Tickets Giveaway and Airport City Vision. [ออนไลน์]. 2023. แหล่งที่มา: <https://www.hongkongairport.com/en/media-centre/press-release/>.
- Discover Hong Kong (Hong Kong Tourism Board). Hello Hong Kong. [ออนไลน์]. 2023-2024. แหล่งที่มา: <https://www.discoverhongkong.com/eng/explore/hello-hong-kong.html>.
- HKSAR Government. Night Vibes Hong Kong. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.nightvibeshk.gov.hk/>.
- Pacific Asia Travel Association (PATA). PATA Gold Awards 2025-Winners List & Thailand-related Awards. Bangkok: PATA, 2025.
- Taiwan Tourism Administration (Ministry of Transportation and Communications). Press Release: Taiwan received over one million foreign visitors for fifth consecutive month in June. [ออนไลน์]. 2025. แหล่งที่มา: <https://admin.taiwan.net.tw/>.
- UN Tourism. UN Tourism Data Dashboard. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.unwto.org/tourism-data>.
- World Economic Forum. Travel & Tourism Development Index (TTDI) 2024-Thailand: An Overview. [ออนไลน์]. 2024. แหล่งที่มา: <https://www.weforum.org/reports/travel-and-tourism-development-index-2024/>.

World Economic Forum. TTDI 2024-Pillars & Sub-Indicators (Safety & Security; Health & Hygiene; Infrastructure; T&T Resources; Sustainability). Geneva: WEF, 2024.

ข่าวสาร

สำนักข่าวสากล/ไทย. รายงานเหตุกราดยิงในห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน กรุงเทพฯ. เผยแพร่ทางออนไลน์, 3 ตุลาคม 2566 (เข้าถึง ส.ค. 2568).

สำนักข่าวสากล/ไทย. รายงานแผ่นดินไหวรุนแรงในเมียนมา ส่งแรงสั่นสะเทือนถึงกรุงเทพฯ และผลกระทบต่ออาคาร/การกักขัง, 28 มีนาคม 2568. (เข้าถึง ส.ค. 2568).

สำนักข่าวสากล/ไทย. เหตุกราดยิงในตลาด อ.ต.ก. และการตอบสนองของหน่วยงานไทย, กรกฎาคม 2568. (เข้าถึง ส.ค. 2568).

สำนักข่าวสากล/ไทย. สถานการณ์ปะทะชายแดนไทย-กัมพูชาและ ผลกระทบการเดินทางข้ามแดน, กรกฎาคม-สิงหาคม 2568. (เข้าถึง ส.ค. 2568).

สำนักข่าวสากล/ไทย. คดีทำร้ายนักท่องเที่ยวมาเลเซียในกรุงเทพฯ ความคืบหน้าคดี และปฏิกิริยาสังคมมาเลเซีย, สิงหาคม 2568. (เข้าถึง ส.ค. 2568).

Associated Press. Suspect in Bangkok mall shooting that killed 2 used a modified blank-firing handgun, police say. [ออนไลน์]. 2023, Oct 4. แหล่งที่มา: <https://apnews.com/article/1f36d3eb2838fb7fe1a80fd5b910590f>.

คณะผู้จัดทำ

1. นายวีรเดชน์ ไตรทศาวิทย์
อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายกิจการต่างประเทศ 3
สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด
2. นายพลเทพ ธนโกเศศ
ผู้อำนวยการกองความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้และชนต่างวัฒนธรรม
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
3. นายวรชิต เดชบวรลักษณ์
นายด่านศุลกากรระนอง สำนักงานศุลกากรภาค 1 กรมศุลกากร
4. นายสันต์ อรุณรักษ์ติชัย
นักการทูตชำนาญการพิเศษ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ
5. นางสาวพิชญ์สินี มูลพฤษย์
นักการทูตชำนาญการพิเศษ สำนักบริหารการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ
6. นางสาวอรณิส วัฒนยานนท์
นักการทูตชำนาญการพิเศษ สำนักจัดหาและบริหารทรัพย์สิน กระทรวงการต่างประเทศ
7. นางสาวรณิดา ฉ่ำเฉลิม
รองกงสุลใหญ่ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง
8. นายยอดยิ่ง ศุภศรี
อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง
9. นางกรรณมน เสนาณรงค์
อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวลลิงตัน
10. นายจักร ลิ้มบุตร
ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครปฐม กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
11. นางสาวพฐุ ทองจุล
ผู้อำนวยการกองนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 1 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม